

Załącznik nr 2

do uchwały nr 67/2019

Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej

z dnia 28 lutego 2019 r. z późn. zm.

Profil praktyczny

Raport zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Nazwa kierunku studiów: **geografia**

Nazwa i siedziba uczelni prowadzącej kierunek: **Uniwersytet im. Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy**

Data przeprowadzenia wizytacji: **24-25 października 2022 r.**

Warszawa, 2022

Spis treści

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu	4
1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej	4
1.2. Informacja o przebiegu oceny	4
2. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA	8
3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia	9
Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	9
Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	12
Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	21
Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	28
Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	32
Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	35
Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	39
Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	40
Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	44
Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	48
4. Załączniki:	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 1. Podstawa prawna oceny jakości kształcenia	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 2. Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Załącznik nr 3. Ocena wybranych prac etapowych i dyplomowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.
Część I – ocena losowo wybranych prac etapowych	Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.

Część II – ocena losowo wybranych prac dyplomowych _____ **Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 4. Wykaz zajęć/grup zajęć, których obsada zajęć jest nieprawidłowa **Błąd!** **Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 5. Informacja o hospitowanych zajęciach/grupach zajęć i ich ocena **Błąd!** **Nie zdefiniowano zakładki.**

Załącznik nr 6. Oświadczenia przewodniczącego i pozostałych członków zespołu oceniającego **Błąd!** **Nie zdefiniowano zakładki.**

1. Informacja o wizytacji i jej przebiegu

1.1. Skład zespołu oceniającego Polskiej Komisji Akredytacyjnej

Przewodniczący: prof. dr hab. Mariusz Rzętała, członek PKA

członkowie:

1. dr hab. Sylwia Kulczyk – ekspert PKA
2. prof. dr hab. Andrzej Macias – ekspert PKA
3. Robert Kupis – ekspert PKA ds. studenckich
4. dr Waldemar Grądzki – ekspert PKA ds. pracodawców
5. mgr Michał Goszczyński – sekretarz zespołu oceniającego

1.2. Informacja o przebiegu oceny

Ocena jakości kształcenia na kierunku geografia prowadzonym w Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac przyjętego przez Prezydium PKA na rok akademicki 2022/2023. Kierunek geografia został oceniony przez Polską Komisję Akredytacyjną po raz piąty. Poprzednia ocena programowa na tym kierunku przeprowadzona została w roku akademickim 2016/2017 – kierunek ten otrzymał wtedy ocenę pozytywną na okres 6 lat wyrażoną uchwałą nr 479/2017 Prezydium Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Jest to pierwsza ocena programowa kierunku geografia po zmianie profilu na praktyczny.

Postępowanie oceniające odbyło się zgodnie z obowiązującą procedurą oceny programowej przeprowadzanej zdalnie przez Polską Komisję Akredytacyjną. Przed rozpoczęciem zdalnej wizytacji dokonano podziału obowiązków pomiędzy ekspertami biorącymi udział w pracach zespołu oceniającego. Ponadto w porozumieniu z koordynatorem wizytacji wyznaczonym z ramienia Uczelni ustalono szczegółowy harmonogram przebiegu wizytacji wraz z uwzględnieniem kluczowych spotkań z interesariuszami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Zgodnie z procedurą postępowania oceniającego przed wizytacją zespół oceniający dokonał analizy danych i informacji zawartych w raporcie samooceny i załącznikach do raportu przedłożonych przez władze Uczelni. Wizytację poprzedzono spotkaniami wewnętrznymi zespołu oceniającego, które posłużyły wymianie wstępnych refleksji na temat ocenianego kierunku studiów. Podczas spotkań omawiano kryteria oceny oraz formułowano dalsze pytania i wątpliwości w odniesieniu do spełnienia standardów jakości kształcenia. Ponadto dokonano ostatecznego potwierdzenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji, w tym spotkań oraz podziału odpowiedzialności pomiędzy członkami zespołu oceniającego w trakcie wizytacji. Przed wizytacją zespół wytypował do oceny prace dyplomowe i prace etapowe, wybrał zajęcia do hospitacji oraz ustalił wymagania związane z udokumentowaniem infrastruktury wykorzystywanej w procesie kształcenia, w tym obiektów bazy dydaktycznej Uczelni i biblioteki.

W trakcie wizytacji odbyły się spotkania z władzami Uczelni, osobami odpowiedzialnymi za realizację procesu kształcenia na wizytowanym kierunku, w tym z autorami raportu samooceny, Samorządem Studenckim, z reprezentacją studentów oraz nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia

na kierunku geografia, przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, z osobami odpowiedzialnymi za praktyki, umiędzynarodowienie procesu kształcenia, wsparcie osób z niepełnosprawnościami oraz politykę jakości kształcenia. W toku wizytacji przeprowadzono hospitację zajęć prowadzonych online na ocenianym kierunku oraz dokonano przeglądu udostępnionej przez Uczelnię dokumentacji dotyczącej m.in. realizacji procesu kształcenia, w tym prac dyplomowych i etapowych, praktyk zawodowych, umiędzynarodowienia, funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia oraz wsparcia studentów w procesie kształcenia i osiągnięcia efektów uczenia się.

Wymiana informacji pomiędzy członkami zespołu oceniającego odbywała się na bieżąco podczas spotkań zaplanowanych zgodnie z harmonogram wizytacji. Spotkania te posłużyły ekspertom do systematycznego podsumowywania oceny spełnienia kryteriów wyznaczonych w ramach przydzielonej odpowiedzialności. Przed zakończeniem wizytacji odbyło się spotkanie podsumowujące zespołu oceniającego, podczas którego potwierdzono pozyskanie wszystkich niezbędnych informacji w celu zapewnienia oceny kryteriów w powierzonym zakresie oraz omówiono pierwsze spostrzeżenia, o których poinformowano władze Uczelni na spotkaniu podsumowującym.

W wyniku ścisłej współpracy członków zespołu oceniającego, a w szczególności sekretarza zespołu z koordynatorem wizytacji wyznaczonym z ramienia Uczelni na bieżąco prowadzono koordynację działań wspierających sprawny i zgodny z harmonogramem przebieg wizytacji.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

Podstawowe informacje o ocenianym kierunku i programie studiów

Nazwa kierunku studiów	geografia	
Poziom studiów (studia pierwszego stopnia/studia drugiego stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia pierwszego stopnia	
Profil studiów	praktyczny	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	studia stacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek^{1,2}	Nauko o Ziemi i środowisku (69%) – Dyscyplina wiodąca Geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna (27%) Językoznawstwo (4%)	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	6 semestrów / 180 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych³ /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym	960 godzin / 32 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	Nd.	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	licencjat	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	32 osoby	Nd.
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów⁴	2565 godzin	Nd.
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	90 ECTS	Nd.
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	142 ECTS	Nd.
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	54 ECTS	Nd.

¹W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

² Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

³ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

⁴ Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

Nazwa kierunku studiów	geografia	
Poziom studiów (studia pierwszego stopnia/studia drugiego stopnia/jednolite studia magisterskie)	studia drugiego stopnia	
Profil studiów	praktyczny	
Forma studiów (stacjonarne/niestacjonarne)	studia stacjonarne	
Nazwa dyscypliny, do której został przyporządkowany kierunek ^{5,6}	Nauko o Ziemi i Środowisku (82%) – Dyscyplina wiodąca Geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna (16%) Językoznawstwo (2%)	
Liczba semestrów i liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów na danym poziomie określona w programie studiów	cztery semestry / 120 ECTS	
Wymiar praktyk zawodowych ⁷ /liczba punktów ECTS przyporządkowanych praktykom zawodowym	480 godzin / 24 ECTS	
Specjalności / specjalizacje realizowane w ramach kierunku studiów	Nd.	
Tytuł zawodowy nadawany absolwentom	magister	
	Studia stacjonarne	Studia niestacjonarne
Liczba studentów kierunku	18 osób	Nd.
Liczba godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów ⁸	1140 godzin	Nd.
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów	60 ECTS	Nd.
Łączna liczba punktów ECTS przyporządkowana zajęciom kształtującym umiejętności praktyczne	76 ECTS	Nd.
Liczba punktów ECTS objętych programem studiów uzyskiwana w ramach zajęć do wyboru	68 ECTS	Nd.

⁵W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż 1 dyscypliny - nazwa dyscypliny wiodącej, w ramach której uzyskiwana jest ponad połowa efektów uczenia się oraz nazwy pozostałych dyscyplin wraz z określeniem procentowego udziału liczby punktów ECTS dla dyscypliny wiodącej oraz pozostałych dyscyplin w ogólnej liczbie punktów ECTS wymaganej do ukończenia studiów na kierunku

⁶Nazwy dyscyplin należy podać zgodnie z rozporządzeniem MNiSW z dnia 20 września 2018 r. w sprawie dziedzin nauki i dyscyplin naukowych oraz dyscyplin artystycznych (Dz.U. 2018 poz. 1818).

⁷ Proszę podać wymiar praktyk w miesiącach oraz w godzinach dydaktycznych.

⁸ Liczbę godzin zajęć z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia i studentów należy podać bez uwzględnienia liczby godzin praktyk zawodowych.

2. Propozycja oceny stopnia spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej określona przez zespół oceniający PKA

Szczegółowe kryterium oceny programowej	Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium określona przez zespół oceniający PKA ⁹ kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione
Kryterium 1. konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się	Dla studiów pierwszego stopnia - kryterium spełnione częściowo Dla studiów drugiego stopnia – kryterium spełnione
Kryterium 2. realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się	Kryterium spełnione
Kryterium 3. przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie	Kryterium spełnione częściowo
Kryterium 4. kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry	Kryterium spełnione
Kryterium 5. infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie	Kryterium spełnione
Kryterium 6. współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku	Kryterium spełnione
Kryterium 7. warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku	Kryterium spełnione
Kryterium 8. wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia	Kryterium spełnione częściowo

⁹ W przypadku gdy oceny dla poszczególnych poziomów studiów różnią się, należy wpisać ocenę dla każdego poziomu odrębnie.

Kryterium 9. publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach	Kryterium spełnione
Kryterium 10. polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów	Kryterium spełnione częściowo

3. Opis spełnienia szczegółowych kryteriów oceny programowej i standardów jakości kształcenia

Kryterium 1. Konstrukcja programu studiów: koncepcja, cele kształcenia i efekty uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 1

Koncepcja kształcenia na kierunku geografia wpisuje się w misję i cele strategiczne Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego. Uwzględnia ona zarówno koncepcję zrównoważonego rozwoju, w tym potrzebę ochrony środowiska przyrodniczego oraz działania na rzecz wzmocnienia społeczności lokalnej i gospodarki. Odzwierciedla ona interdyscyplinarny charakter geografii oraz mieści się w obu dyscyplinach, do których jest ten kierunek przypisany, tj. nauk o Ziemi i środowisku (82%) oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarka przestrzenna (16%). Jako trzecią dyscyplinę o charakterze pomocniczym wskazano językoznawstwo (2%), co nie jest dobrym rozwiązaniem. Rekomenduje się rezygnację z przyporządkowania kierunku geografia do językoznawstwa, a udział procentowy dyscypliny przypisać do dyscypliny geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. Takie podejście ma istotne znaczenie funkcjonowania absolwentów tego kierunku na rynku pracy. Kształcenie na kierunku geografia umożliwia łączenie wiedzy o funkcjonowaniu środowiska przyrodniczego i systemu społeczno-ekonomicznego z nabyciem doświadczenia zawodowego. Analiza efektów uczenia się i treści programowych ukazują dominującą rolę geografii fizycznej. Na studiach pierwszego stopnia studenci zdobywają podstawową wiedzę, umiejętności i kompetencje z zakresu geografii, w tym dotyczącą procesów zachodzących w przestrzeni. Na studiach drugiego stopnia studenci uzupełniają i rozszerzają zdobytą wiedzę, umiejętności i kompetencje ze studiów pierwszego stopnia, pozwalając im i ułatwiając wejście na rynek pracy. Duże znaczenie ma nabycie umiejętności wykorzystania systemów informacji geograficznej (GIS) do wielokryterialnych analiz przestrzennych. Koncepcja i cele kształcenia są zorientowane na potrzeby rynku pracy. Odzwierciedla to program studiów, a w szczególności znaczna liczba godzin przeznaczona na ćwiczenia terenowe oraz praktyki zawodowe, będących integralną częścią programu studiów. Z racji konsultowania programu studiów z interesariuszami zewnętrznymi uwzględnia on nowe trendy w działalności gospodarczej związanej przede wszystkim z naukami o Ziemi i środowisku. Są też zorientowane na potrzeby otoczenia społeczno-gospodarczego, co wynika z profilu praktycznego ocenianego kierunku oraz konsultacji z wybranymi przedstawicielami tego otoczenia. Wpisują się też w strategię rozwoju miasta Bydgoszczy i wynikającym z niej zapotrzebowaniem na wykwalifikowaną kadrę z wykształceniem geograficznym. Wpływ na koncepcję i cele kształcenia mają także nauczyciele akademicki i studenci podczas zebrań rad kierunku dedykowanych dyskusji nad programem studiów. Koncepcja i cele kształcenia uwzględniają w niewielkim stopniu nauczanie i uczenie się z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Na kierunku geografia od 2019 roku wprowadzono możliwość nauczania zdalnego na platformie Moodle (obecnie dotyczy do zajęć z geografii historycznej, podstaw

antropologii i historii kultury materialnej). Wynika z tego, iż Wydział Nauk Geograficznych jest otwarty na postęp naukowy i techniczny.

Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia oraz profilem praktycznym oraz uwzględniają podział na wiedzę, umiejętności i kompetencje. Związane są z prowadzoną na uczelni działalnością naukową, sprowadzającą się do badań relacji człowiek - środowisko przyrodnicze – gospodarka oraz jej zastosowaniami na rynku pracy w zakresie właściwym dla kierunku geografia. Do kluczowych efektów uczenia się związanych z profilem praktycznym na studiach pierwszego stopnia należą: możliwość wykorzystania efektów badań naukowych w zakresie nauk o Ziemi i środowisku w życiu społeczno-gospodarczym z uwzględnieniem polityki zrównoważonego rozwoju; umiejętność określenia stanu środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego, identyfikowania zagrożeń spowodowanych antropopresją na podstawie obserwacji i pomiarów w zakresie zjawisk geograficznych; zastosowanie metod statystycznych i oprogramowania GIS do opisu zjawisk i procesów w przestrzeni geograficznej i wykorzystywanie ich w działalności społeczno-gospodarczej opartej na naukach przyrodniczych; świadomość potrzeby rozwijania swoich kompetencji zawodowych i osobistych, uczenia się przez całe życie oraz aktualizowania wiedzy z zakresu geografii; oraz umiejętność uczestniczenia w projektach i pracach zespołowych oraz aranżowania współpracy w celu osiągnięcia zamierzonych celów. Z kolei na studiach drugiego stopnia są to: prognozowanie przebiegu zjawisk i procesów przyrodniczych; umiejętność opracowania i interpretacji wyników badań, wyciągania wniosków i proponowania rozwiązań o charakterze praktycznym w pracach geograficznych; umiejętność przygotowania opracowań monograficznych i ekspertyz na podstawie samodzielnie dobranej literatury oraz własnych badań naukowych; umiejętność komunikowania się w języku obcym; gotowość do komunikowania się i współpracy z otoczeniem; oraz odpowiedzialność za własne przygotowanie do pracy, podejmowane decyzje i prowadzone działania. O ile efekty uczenia się na studiach drugiego stopnia są w zasadzie zgodne z właściwym poziomem tj. 7 poziomem Polskiej Ramy Kwalifikacji, o tyle tego nie można powiedzieć o efektach uczenia się na studiach pierwszego stopnia. Nie odpowiadają one poziomowi 6 Polskiej Ramy Kwalifikacji i powinny być one na nowo zredefiniowane i doprecyzowane, uwzględniając właściwy poziom zaawansowania (a nie tylko poziom “podstawowy”). Są one sformułowane ogólnikowo, bez uwzględniania złożoności, specyfiki i działań geografii. Ponadto w efektach uczenia się jest odniesienie tylko do pokrewnych nauk o Ziemi. Nie ma natomiast odniesienia do środowiska oraz nauk pokrewnych do geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej. Przykładem jest choćby pierwszy efekt uczenia się: K_W01 “zna podstawowe pojęcia i terminologię właściwą dla geografii oraz posiada wiedzę na temat praktycznego wykorzystania tych pojęć i terminów”; tj. zna, ale czy rozumie? I dlaczego tylko “podstawowe pojęcia i terminologię” geografii? Podobne uwagi kierowane są do większości pozostałych efektów uczenia się. Odnośnie kolejnej uwagi przykładem jest choćby K_W02 “Posiada wiedzę w zakresie podstawowych technik i narzędzi badawczych stosowanych w badaniach geograficznych i pokrewnych nauk o Ziemi”. Przecież równie ważne w praktyce geograficznej są techniki i metody badań z zakresu nauk społecznych czy gospodarki przestrzennej.

Efekty uczenia się na studiach drugiego stopnia oddają specyfikę geografii. Zgodne są też z aktualnym stanem wiedzy w obu podstawowych dyscyplinach, do których został przyporządkowany kierunek. Pokrywają się też z praktycznym zastosowaniem aktualnej wiedzy geograficznej (studia drugiego stopnia – K_W02 “Ma pogłębioną i rozszerzoną wiedzę w zakresie prognozowania przebiegu zjawisk i procesów przyrodniczych oraz zna techniki, procesy technologiczne i narzędzia badawcze stosowane w badaniach geografii fizycznej, społeczno-ekonomicznej, gospodarki i turystyki oraz pokrewnych nauk

o Ziemi), w sposób właściwy uwzględniają potrzeby rynku pracy w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych (K_K09 na studiach drugiego stopnia: „Potrafi pracować zespołowo; rozumie konieczność systematycznej pracy nad wszelkimi projektami, które mają długofalowy charakter”, K_U07 „Wyszukuje, analizuje, ocenia, selekcjonuje i integruje informacje ze źródeł pisanych i elektronicznych, potrafi wskazać rozwiązania praktyczne”, K_K01 „Ma pogłębioną świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności, rozumie potrzebę ciągłego rozwoju osobistego i zawodowego”, czy K_K04 „Odnacza się odpowiedzialnością za własne przygotowanie do pracy, podejmowane decyzje i prowadzone działania oraz ich skutki, czuje się odpowiedzialny wobec ludzi, dla których dobra stara się działać, wyraża taką postawę w środowisku specjalistów i pośrednio modeluje to podejście wśród innych”) oraz umiejętność prowadzenia badań (KU_05 na studiach drugiego stopnia: „Posiada rozwinięte umiejętności badawcze: formułuje problemy badawcze, dobiera adekwatne metody, techniki i konstruuje narzędzia badawcze w różnych dziedzinach działalności społeczno-gospodarczej opartych na naukach przyrodniczych”). Efekty uczenia się są możliwe do osiągnięcia i sformułowane w sposób zrozumiały, pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. Uwzględniają kompetencje społeczne niezbędne w działalności zawodowej w zakresie geografii (np. K_K04 „Prawidłowo dostrzega i rozstrzyga problemy związane z wykonywanym zawodem w oparciu o wiedzę z zakresu geografii”). Analiza sylabusów i matryc efektów uczenia się dla studiów pierwszego i drugiego stopnia wykazała, iż wszystkie efekty uczenia się są możliwe do osiągnięcia. Należy też stwierdzić, iż efekty uczenia się uwzględniają umiejętność komunikowania się w języku obcym, odpowiednio na poziomie biegłości B2 dla studiów pierwszego stopnia oraz języku obcym, w tym branżowym na poziomie biegłości B2+ dla studiów drugiego stopnia.

Zalecenia dotyczące kryterium 1 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 1 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Dla studiów pierwszego stopnia – kryterium spełnione częściowo.

Dla studiów drugiego stopnia – kryterium spełnione.

Uzasadnienie

Koncepcja i cele kształcenia oraz efekty uczenia się są zgodne ze strategią oraz polityką jakości Uczelni. Mieszczą się też w dyscyplinach, do których kierunek geografia jest przyporządkowany, tj. nauki o Ziemi i środowisku oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. Ukierunkowane są na potrzeby zawodowego rynku pracy. Otoczenie społeczno-gospodarcze i interesariusze wewnętrzni mają wpływ na koncepcję i cele kształcenia. Uwzględniają też potrzebę kształcenia na odległość oraz wdrażania nowych metod kształcenia. Efekty uczenia się są zgodne z koncepcją i celami kształcenia. Z kolei zgodność z właściwym poziomem PRK wykazują tylko studia drugiego stopnia. Na studiach pierwszego stopnia efekty uczenia się są niewłaściwie sformułowane, zbyt ogólne, odnoszą się jedynie do podstawowej a nie pogłębionej wiedzy z zakresu geografii oraz nie oddają jej złożoności oraz odpowiadają poziomowi niższemu.

Efekty uczenia się są specyficzne i zgodne z aktualnym stanem wiedzy w w/w dyscyplinach, jak również z potrzebami rynku pracy. Efekty uczenia się uwzględniają komunikowanie się w języku obcym dostosowane do poziomu studiów. Efekty uczenia się są możliwe do osiągnięcia i sformułowane w sposób zrozumiały, pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji.

Wykaz nieprawidłowości będących podstawą obniżenia oceny kryterium:

1. Efekty uczenia się na pierwszym stopniu studiów są sformułowane w sposób nieoddający ich zgodności z właściwym poziomem PRK, tj. 6.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

1. Zaleca się sformułowanie efektów uczenia się na studiach pierwszego stopnia adekwatnie do właściwego 6 poziomu PRK oraz oddających specyfikę tego poziomu studiów a także podjęcie działań naprawczych zapobiegających powstawaniu nieprawidłowości w przyszłości.

Kryterium 2. Realizacja programu studiów: treści programowe, harmonogram realizacji programu studiów oraz formy i organizacja zajęć, metody kształcenia, praktyki zawodowe, organizacja procesu nauczania i uczenia się

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 2

Treści programowe realizowane na kierunku geografia na studiach pierwszego i drugiego stopnia są zgodne z efektami uczenia się, a także z aktualnym stanem wiedzy w dyscyplinach: nauki o Ziemi i środowisku oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. Uwzględniają również zastosowania wiedzy, zasady i aktualny stan praktyki w działalności zawodowej w zakresie nauk geograficznych. Treści programowe wynikające z sylabusów dla zajęć stanowiących program studiów są kompleksowe i specyficzne oraz zapewniają uzyskanie wszystkich zakładanych efektów uczenia się. Obejmują one głównie procesy i zjawiska zachodzące w środowisku przyrodniczym oraz w sferze społeczno-ekonomicznej odnosząc się do różnej skali przestrzennej. Treści programowe dotyczą też szeroko pojętego gospodarowania zasobami środowiska, w tym przestrzenią uwzględniającego ideę zrównoważonego rozwoju. Na studiach pierwszego stopnia podstawę stanowią zajęcia wprowadzające studenta w problematykę nauk o Ziemi i środowisku oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej. Do tych pierwszych należą: podstawy geografii fizycznej, astronomiczne podstawy geografii, systemy informacji geograficznej, geomorfologia, hydrologia i oceanografia, meteorologia i klimatologia, geologia, kartografia i topografia, gleboznawstwo i geografia gleb, podstawowe metody analizy przestrzennej, kształtowanie i ochrona środowiska, geoinformacja, czy biogeografia. Z kolei zajęcia z zakresu geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej to: podstawy geografii społeczno-ekonomicznej, geografia ludności, geografia gospodarcza, geografia społeczna, geografia osadnictwa, geografia polityczna, gospodarka przestrzenna, podstawy geografii turystyki, podstawy rozwoju lokalnego i regionalnego. Uzupełniają je zajęcia do wyboru, w ramach których studenci mogą rozwijać swoje zainteresowania indywidualne i poszerzać swoją wiedzę z interesujących ich zagadnień. Tworzą one dwa bloki oddające dualizm geografii. Do bloku pierwszego zaliczono zajęcia rozszerzające wiedzę z zakresu klimatologii, geomorfologii i hydrologii, a do bloku

drugiego z zakresu geografii społeczno-ekonomicznej oraz kartografii i teledetekcji. Z uwagi na profil praktyczny w szeregu zajęć wykorzystuje się oprogramowanie GIS i metody z nim związane, kształtujące niezmiernie ważne na rynku pracy kompetencje z tego zakresu. Profil praktyczny pozwolił też na znaczną liczbę ćwiczeń terenowych, które weryfikują wiedzę, umiejętności i kompetencje zdobyte przez studentów podczas zajęć w salach. Z kolei na studiach drugiego stopnia do zajęć podstawowych zaliczono: metodologię badań geograficznych, globalne problemy geografii fizycznej, globalne problemy geografii społeczno-ekonomicznej, infrastrukturę informacji przestrzennej oraz zaawansowane metody analizy przestrzennej bazujące na wiedzy uzyskanej na studiach pierwszego stopnia. Ze względu na praktyczny profil kształcenia treści programowe obejmują również zajęcia umożliwiające budowanie kompetencji zawodowych studentów. Uzupełnieniem zajęć podstawowych są dwa bloki zajęć do wyboru. Blok pierwszy obejmuje zajęcia związane z geografią fizyczną i ochroną środowiska przyrodniczego, natomiast blok drugi związany jest z geografią dróg wodnych.

Czas trwania studiów na kierunku geografia na studiach pierwszego i drugiego stopnia oraz związany z tym nakład pracy niezbędny do osiągnięcia efektów uczenia się są właściwie oszacowane. Zapewniają również osiąganie przez studentów zakładanych efektów uczenia się. Określona w sylabusach liczba godzin wymagających bezpośredniego kontaktu nauczycieli i studentów jest w przypadku niektórych zajęć źle oszacowana lub jej brak. Przykładem może być Geomorfologia antropogeniczna (wykład 30 h – 6 pkt. ECTS), w którym jako godziny kontaktowe podano aż 43 godziny konsultacji, Historia kultury materialnej (wykład 15 h – 5 pkt. ECTS) - 46 godzin konsultacji (w tym online i przez email, akurat w tym ostatnim przypadku to nie jest bezpośredni kontakt), Limnologia – brak bilansu godzin, Podstawy hydrochemii – brak bilansu godzin, Roślinność Polski i Europy (30 h – 3 pkt. ECTS) - 25 godzin konsultacji, Geomorfologia (wykład 15 h i konwersatorium 15 h – 3 pkt. ECTS) - 20 godzin konsultacji, Podstawy topoklimatologii (wykład 15 h + konwersatorium 15 h – 4 pkt. ECTS) - 20 godzin konsultacji itd. Taka liczba godzin konsultacji jest nierealna do przeprowadzenia odnosząc się dla każdego studenta osobno (z kolei konsultacje dla grupy mają charakter dodatkowych zajęć). Rekomenduje się na studiach drugiego stopnia niewliczanie godzin konsultacji do liczby punktów ECTS przypisanym liczbie zajęć wymagających bezpośredniego kontaktu z nauczycielem. Liczba punktów ECTS uzyskiwana w ramach zajęć wymagających bezpośredniego udziału osób prowadzących zajęcia na studiach pierwszego stopnia jest zgodna z wymaganiami.

W programie studiów pierwszego i drugiego stopnia przewidziano szereg różnych form prowadzenia zajęć. Z uwagi na profil praktyczny obok zajęć wykładowych przekazujących wiedzę teoretyczną oraz zajęć ćwiczeniowych, dużą część zajęć stanowią ćwiczenia terenowe i praktyki zawodowe w trakcie których student weryfikuje zdobyte wcześniej wiedzę, kompetencje i umiejętności oraz poznaje konkretne metody i narzędzia przydatne w przyszłej pracy zawodowej. Ćwiczenia terenowe są bardzo istotną, charakterystyczną dla specyfiki geografii formą kształcenia. Studenci realizują zajęcia praktyczne na studiach pierwszego stopnia w wymiarze łącznym 960 godz. (w semestrach od II do V), natomiast na studiach stacjonarnych drugiego stopnia - 480 godz. (w semestrze I-III). Oprócz wspomnianej formy terenowej ćwiczenia są także realizowane w formie konwersatoryjnej i laboratoryjnej. Sekwencja zajęć w programie, a także dobór ich form oraz proporcje liczby godzin zajęć, z przewagą różnego typu zajęć aktywizujących (ponad 2/3 zajęć na studiach pierwszego stopnia oraz niecałe 2/3 na studiach drugiego stopnia) nad wykładami, zapewniają osiągnięcie przez studenta efektów uczenia się.

Program studiów na kierunku geografia pozwala na elastyczne kształtowanie ścieżki kształcenia. Pula zajęć do wyboru odpowiada na obu stopniach studiów wymaganiom w tym zakresie, tj. minimum 30%

(54 pkt. ECTS na studiach pierwszego stopnia, tj. 30% oraz 68 pkt. ECTS na studiach drugiego stopnia, tj. 57%). Spośród zajęć do wyboru są głównie przedmioty specjalnościowe, jak również ćwiczenia terenowe i seminarium dyplomowe. Jak już wspomniano, na obu stopniach studiów oferowane są studentom po 2 bloki zajęć. Studenci mogą elastycznie kształtować swoją ścieżkę kształcenia, jednak ograniczeniem jest mała liczba studentów na danym roku i związane z tym ograniczenia finansowe. Omówione powyżej zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne posiadają wymagany wymiar punktów ECTS (na studiach pierwszego stopnia jest to 142 pkt. ECTS, a na studiach drugiego stopnia – 76 pkt. ECTS). Są one prowadzone w warunkach właściwych dla działalności zawodowej w zakresie geografii oraz w sposób umożliwiający nie tylko wykonywanie czynności praktycznych przez studentów, ale także weryfikację zdobytej wiedzy i umiejętności.

W programie studiów na obu stopniach przewidziano lektoraty z języka obcego na poziomie B2 na studiach pierwszego stopnia w liczbie 120 godz. zajęć oraz B2+ na studiach drugiego stopnia w wymiarze 60 h. Liczba godzin jest wystarczająca dla osiągnięcia przez studentów zakładanego poziomu Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego.

Programy studiów na pierwszym i drugim stopniu obejmują zajęcia z dziedziny nauk humanistycznych lub społecznych. Na Wydziale Nauk Geograficznych UKW są to zajęcia realizowane w trybie zdalnym na platformie Moodle. Na studiach pierwszego stopnia realizowane są dwa zajęcia z tego zakresu: geografia historyczna (wykład 15 h za 2 pkt. ECTS) oraz Podstawy antropologii (wykład 15 h za 3 pkt. ECTS). Z kolei na studiach drugiego stopnia jest to Historia kultury materialnej (wykład 15 h za 5 pkt. ECTS - wątpliwości co do punktacji ECTS zostały wyrażone we wcześniejszym akapicie).

Program studiów pierwszego i drugiego stopnia zawiera zajęcia prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość. Są to wspomniane wcześniej wykłady z dziedziny nauk humanistycznych lub społecznych. Wymiar zajęć prowadzonych w trybie zdalnym jest zgodny z wymaganiami w tym zakresie.

W kształceniu na kierunku geografia stosowanych jest szereg różnorodnych metod. Są to wykłady, konwersatoria, ćwiczenia, zajęcia laboratoryjne, zajęcia terenowe oraz praktyki zawodowe. Odzwierciedlają one specyfikę geografii oraz zapewniają one osiągnięcie przez studentów wszystkich zakładanych efektów uczenia się. W nauczaniu i uczeniu się są stosowane właściwie dobrane środki i narzędzia dydaktyczne wspomagające osiąganie przez studentów efektów uczenia się. Zalicza się do nich m.in. rzutniki multimedialne, telewizory i monitory interaktywne, a także komputery z odpowiednim oprogramowaniem. Stosowane metody stymulują studentów do samodzielnej pracy w efekcie pogłębiania wiedzy zdobytej na zajęciach oraz umożliwiają im pełnienie aktywnej roli w tym procesie. W doborze metod kształcenia uwzględniane są najnowsze osiągnięcia dydaktyki akademickiej, np. dyskusja panelowa (np. geografia ludności), czy metody problemowe (np. geograficzny warsztat pracy, geografia gospodarcza, infrastruktura informacji przestrzennej). W metodach kształcenia wykorzystywane są we właściwy sposób metody i techniki kształcenia na odległość za pomocą dostępnych platform przyjętych na UKW oraz dostępne narzędzia zapewniające osiąganie przez studentów efektów uczenia się. Znaczny udział praktyk zawodowych, a także ćwiczeń terenowych w programie studiów pierwszego i drugiego stopnia zapewniają właściwe przygotowanie do działalności zawodowej w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów. W ich trakcie stosowane są m.in. takie metody dydaktyczne przygotowujące do pracy zawodowej, jak: projektowe, laboratoryjne, pomiary, pokazy czy studia przypadków.

Na ocenianym kierunku, proces kształcenia uzupełniany jest o obowiązkowe *praktyki zawodowe* na pierwszym i drugim stopniu studiów o profilu praktycznym, które są prowadzone od roku akademickiego 2022/2023, zgodnie z zarządzeniem Nr 101/2020/2021 Rektora UKW z dnia 27 września 2021 r. w sprawie wprowadzenia *Regulaminu Praktyk Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego*.

Podstawowym celem praktyki jest wykształcenie umiejętności praktycznego zastosowania wiedzy specjalistycznej i narzędzi z zakresu geografii zdobytych w czasie studiów, oraz poznanie własnych możliwości na rynku pracy. Szczególnego znaczenia nabiera w tym zakresie znajomość i umiejętności korzystania z zaawansowanych metod i narzędzi GIS, bardzo cenionych przez pracodawców. W wyniku dyskusji z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego zwiększono liczbę godzin i zajęć wykorzystujących oprogramowanie GIS.

Na poziomie Wydziału Nauk Geograficznych UKW (WNG) funkcjonuje „Program praktyki zawodowej”, który został opracowany przez kierunkowego opiekuna praktyk zawodowych, jako odrębny dokument dla każdego stopnia studiów. Program praktyk jest kompleksowo opracowanym dokumentem zawierającym szczegółową procedurę realizacji i zaliczenia praktyki przez studentów.

Na podstawie analizy poszczególnych programów praktyk zawodowych na ocenianym kierunku można stwierdzić, że praktyki w poszczególnych semestrach prowadzone będą w różnym wymiarze godzinowym, np. w II, III, IV i V semestrze (na studiach pierwszego stopnia) w łącznym wymiarze 960 godzin oraz w I, II i III semestrze (na studiach drugiego stopnia) w łącznym wymiarze wynoszącym 480 godzin. Łączna liczba punktów ECTS za realizację praktyk na pierwszym stopniu wynosi 32, a na drugim stopniu – 24.

Studenci z wcześniejszych lat naboru (do r.ak. 2021/2022) realizują znacznie niższy wymiar godzinowy praktyk zawodowych, który odpowiednio dla studiów pierwszego i drugiego stopnia wynosił po 300 godzin (10 lub 12 pkt ECTS – w zależności od specjalności).

Wymiar godzinowy praktyk zawodowych, liczony jako 20 dni robocze w miesiącu, po 6 godzin pracy dziennie, nie jest zgodny ani z wymogami Kodeksu pracy, ani regulaminami pracy poszczególnych firm i instytucji publicznych, gdzie standardowo wynosi min. 8 godzin pracy dziennie, co jest niekorzystnym zjawiskiem przy organizacji pracy w tych przedsiębiorstwach.

Analiza treści poszczególnych programów praktyk wskazuje, że charakter wykonywanych czynności w wybranych placówkach musi być zgodny z programem realizowanej praktyki i mieć na celu realizację założonych efektów uczenia się, przy czym zastanawiającym jest, że założono realizację trzech efektów w zakresie wiedzy, czterech efektów w zakresie kompetencji społecznych, a tylko jednego w zakresie umiejętności praktycznych, choć zadaniem praktyk jest głównie kształtowanie tych umiejętności.

Analizowane, zakładane dla praktyk, efekty uczenia się są zgodne z efektami uczenia się przypisanymi do pozostałych zajęć lub grup zajęć. Natomiast treści programowe określone dla praktyk, wymiar praktyk i przyporządkowana im liczba punktów ECTS, a także umiejscowienie praktyk w planie studiów, jak również dobór miejsc odbywania praktyk zapewniają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się.

Studenci realizują swoje praktyki głównie w rekomendowanych przez Wydział zakładach pracy, do których należą takie firmy i instytucje publiczne, jak: *Państwowe Gospodarstwo Wodne WODY POLSKIE (regionalne zarządy w: Bydgoszczy, Gdańsku, Poznaniu)*, *Urząd Żeglugi Śródlądowej w Bydgoszczy*, *Miejskie Wodociągi i Kanalizacja w Bydgoszczy*, *Muzeum Kanału Bydgoskiego*, *Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego*, *Urząd Miasta Bydgoszczy*, *Starostwo Powiatowe w Bydgoszczy*,

Kujawsko-Pomorskie Biuro Planowania Przestrzennego I Regionalnego we Włocławku, Urząd Statystyczny w Bydgoszczy, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej Stacja Hydrologiczno-Meteorologiczna, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, Leśny Park Kultury i Wypoczynku Myślicinek, Park Narodowy „Bory Tucholskie”, Zespół Parków Krajobrazowych Chełmińskiego i Nadwiślańskiego, Nadleśnictwo Bydgoszcz – Lasy Państwowe i inne.

Studenci realizują swoje praktyki także w miejscach samodzielnie wybranych, natomiast, w przypadku trudności w pozyskaniu miejsc praktyk, mogą również skorzystać ze wsparcia właściwego kierunkowego opiekuna praktyk, który wskazuje miejsce praktyki na podstawie zawartych umów pomiędzy Wydziałem, a danym przedsiębiorstwem.

Po ustaleniu miejsca odbywania praktyki, osoba sprawująca nadzór nad praktykami zatwierdza to miejsce w oparciu o z góry określone i formalnie przyjęte kryteria jakościowe, obejmujące m.in. zgodność tematyki praktyk z deklarowanym wyposażeniem technicznym zakładu pracy.

W okresie praktyki student ma obowiązek brać czynny udział w zadaniach wykonywanych w miejscu odbywania praktyki oraz zapoznać się z zagadnieniami dotyczącymi organizacji i funkcjonowania zakładu, w którym praktykę odbywa. Na terenie danej firmy lub instytucji publicznej nadzór nad odbywającymi tam praktyki studentami sprawuje zakładowy opiekun praktyk.

Warunkiem zaliczenia praktyk jest dostarczenie opiekunowi praktyk pełnej dokumentacji praktyk, w szczególności: wypełnionego *Dziennika Praktyki Zawodowej*, opinii wystawionej studentowi przez zakładowego opiekuna praktyki, sprawozdania wykonanego przez studenta z realizacji praktyki, przygotowanego portfolio, dokumentującego nabycie umiejętności zawodowych oraz przeprowadzonej hospitacji w miejscu odbywania praktyki.

Opiekun kierunkowy praktyk zawodowych wyznaczony na Wydziale Nauk Geograficznych UKW po zapoznaniu się z opinią wystawioną studentowi w miejscu odbywania praktyki, dokonuje sprawdzenia Portfolio oraz Dziennika Praktyki Zawodowej studenta, na podstawie czego wystawia ocenę końcową. Ocena końcowa jest średnią z oceny wystawionej studentowi przez opiekuna w miejscu odbywania praktyki oraz oceny opiekuna kierunkowego wystawionej na podstawie przedstawionej dokumentacji.

Dokonywana przez opiekuna praktyk ocena osiągnięcia efektów uczenia się ma charakter kompleksowy i odnosi się do każdego z zakładanych efektów uczenia się.

W dokumentacji toku praktyk prawidłowo dokonywano odnotowywania: miejsca i terminu odbywanych praktyk, charakterystykę instytucji, w której praktykę student odbywał, zakresy wykonywanych przez praktykanta zadań oraz opinie studenta, jak też opiekuna praktyk (w ankietach ewaluacyjnych). Ocena dotycząca realizacji poszczególnych zadań wynikających z programu praktyk, dokonywana przez opiekuna praktyk na studiach stacjonarnych, miała charakter również jakościowy.

Na ocenianym kierunku realizowano praktyki z wykorzystaniem narzędzi pracy zdalnej, co było zgodne z wymogami zakładu pracy w okresie pandemii i umożliwiało realizację założonego programu praktyk,

Wybrane przez opiekuna praktyk metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się zakładanych dla praktyk, w tym metody weryfikacji i oceny z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, a także sposób dokumentowania przebiegu praktyk i realizowanych w ich trakcie zadań, są trafnie dobrane i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia efektów uczenia się przez studentów. Zajęcia i realizację zakładanych efektów uczenia się w pierwszym okresie weryfikowano za pomocą sprawozdań do zastępcy dyrektora ds. kształcenia Instytutu oraz

przewodniczącego rady kierunku geografia. Następnie weryfikację przeprowadzał wspomniany zastępca dyrektora poprzez dopisywanie do zajęć prowadzonych za pomocą platform do kształcenia na odległość. W przypadku braku możliwości osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się przekładano zajęcia na następny semestr (np. ćwiczenia terenowe) lub do czasu opracowania odpowiednich procedur, w tym umożliwienie realizacji części zajęć w trybie hybrydowym.

Opiekun akademicki praktyki zawodowej dokonał w okresie ostatnich trzech lat zaliczenia praktyk 13 studentom na podstawie udokumentowanej pracy zawodowej studenta, w tym w ramach wolontariatu, która odpowiadała programowi praktyk i gdy wykonywana praca była realizowana w okresie nie krótszym niż czas praktyki określony dla praktyk na kierunku geografia.

Rekomenduje się zmianę podejścia w sprawie zasad zaliczania *praktyk zawodowych* i wypracowanie szczegółowych zasad i przepisów wewnętrznych Uczelni, dotyczących trybu, który w indywidualnych i szczególnych przypadkach ewentualnie umożliwiałby rozważenie zaliczenia pracującym studentom dotychczasowej pracy lub praktyki na poczet *praktyki zawodowej*.

Nadzór nad organizacją i przebiegiem praktyk ze strony Wydziału sprawuje nauczyciel akademicki zwany dalej kierunkowym opiekunem praktyk. Opiekun praktyk prowadzi i stale uzupełnia wykaz dostępnych miejsc praktyk. Wieloletnie doświadczenie kierunkowego opiekuna praktyk oraz jego kwalifikacje zawodowe umożliwiają prawidłową realizację praktyk.

Nadzór nad praktykami odbywa się obecnie głównie poprzez kontakt bezpośredni, telefoniczny i e-mailowy z opiekunami praktyk po stronie zakładu pracy. W dotychczas obowiązującej procedurze odbywania i zaliczania *praktyk zawodowych* dla ocenianego kierunku przewidziano możliwość prowadzenia hospitacji praktyk w miejscu ich odbywania.

Ocena infrastruktury technicznej miejsc odbywania praktyk oraz ich wyposażenie są oceniane przez opiekuna praktyk pod kątem zgodności z potrzebami procesu nauczania, co umożliwia prawidłową realizację programu praktyk. Ze względu na odbywanie praktyk przez studentów w większości w tych samych firmach, instytucjach publicznych lub instytutach badawczych, które z Wydziałem współpracują już od wielu lat, nie zachodzi potrzeba stałej weryfikacji bazy i ich kadry. Ocena zgodności infrastruktury i wyposażenia miejsc praktyk jest na ogół weryfikowana poprzez dostępne informacje o profilu działalności firmy lub instytucji oraz zakresie jej działania, a także w oparciu o opinie środowisk zrzeszających pracodawców i opinie studentów, którzy odbywali tam praktyki. Na podstawie analizy udostępnionych dokumentów można stwierdzić, że infrastruktura i wyposażenie miejsc odbywania praktyk są zgodne z potrzebami procesu nauczania i uczenia się.

Z realizacji praktyk z wykorzystaniem narzędzi pracy zdalnej skorzystało od czasu pandemii w 2020 r. ogółem 5 osób (w firmie Geofabryka) oraz 1 osoba, która odbywała praktykę w Czechach. Należy przy tym zauważyć, że dobór miejsc odbywania praktyk i stosowane narzędzia są zgodne z potrzebami procesu nauczania i uczenia się, a także umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się oraz prawidłową realizację praktyk.

Opiekun praktyk studenckich dokonywał opracowania corocznych sprawozdań z przebiegu praktyk studenckich, które byłyby przedstawiane informacyjnie Dziekanowi Wydziału.

Reasumując można stwierdzić, że zarówno organizacja praktyk, jak i nadzór nad ich realizacją odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte i opublikowane zasady obejmujące m.in.: wskazanie osoby, która odpowiada za organizację i nadzór nad praktykami na kierunku oraz określenie jej zadań i zakresu odpowiedzialności. Opracowane są również kryteria, które muszą spełniać placówki, w których

studenci odbywają praktyki zawodowe, reguły zatwierdzania miejsca odbywania praktyki samodzielnie wybranego przez studenta, a także warunki kwalifikowania na praktykę.

Program praktyk, osoby sprawujące nadzór nad praktykami, sposób realizacji praktyk, a także efekty uczenia się osiągnięte na praktykach podlegają systematycznej ocenie z udziałem studentów (w postaci elektronicznej ankietyzacji), której wyniki są wykorzystywane w ustawicznym doskonaleniu programu praktyk i ich realizacji. Z zebranych informacji wynika, że dość systematycznie dokonywano okresowej modyfikacji zagadnień przewidzianych dla praktyk. Nie bez znaczenia jest fakt, że realizowana *praktyka zawodowa* przyczynia się do doskonalenia umiejętności organizacji pracy własnej, pracy zespołowej, efektywnego zarządzania czasem, sumienności i odpowiedzialności za powierzone zadania, co znalazło potwierdzenie w wykonanych analizach wyników ankiet pracodawców i studentów.

Stosowane metody dydaktyczne umożliwiają uzyskanie kompetencji językowych na poziomie B2 na pierwszym stopniu studiów oraz B2+ na studiach drugiego stopnia. Są to standardowe metody stosowane w ramach lektoratów (praca z tekstem, konwersacja, czy różnego typu ćwiczenia). Zdarzają się sylabusy, w których zalecana jest literatura w języku angielskim (np. Statystyka elementami matematyki w geografii; Globalne problemy geografii fizycznej; Zaawansowane metody analizy przestrzennej, czy Geografia krajobrazu). Stosowane na kierunku geografia metody kształcenia umożliwiają dostosowanie procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb studentów. Na kierunku geografia program studiów na pierwszym i drugim stopniu umożliwia studentowi wybór modułu zajęć z jednego z dwóch oferowanych bloków. Mała liczba studentów geografii nie wpływa na możliwość wyboru bloku, bowiem to studenci decydują o wyborze zajęć na zasadzie większości. Metody kształcenia, w tym także z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, umożliwiają dostosowanie procesu uczenia się do zróżnicowanych potrzeb grupowych oraz indywidualnych, w tym potrzeb studentów z niepełnosprawnościami. Inną opcją jest indywidualna organizacja studiów, dająca możliwość ustalania z nauczycielami akademickimi odrębnych terminów i form realizacji zajęć dydaktycznych. Z urzędu mają do niej prawo studentki w ciąży i studenci będący rodzicami. Studenci mają również pełną możliwość wyboru promotora pracy dyplomowej, problematyki pracy dyplomowej, jak i obszaru badań. Zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne odbywają się w trybie zajęć bezpośrednich. Jedynie w okresie pandemii COVID-19 konieczna była ich realizacja w formie zdalnej i obecnie nie są w taki sposób odbywane.

Zajęcia na kierunku geografia odbywają się od poniedziałku do piątku, od godz. 8.00 do godz. 19.30. Najczęściej zajęcia trwają do godz. 17.30. Czas zajęć wynosi od 4 do 8 godzin dydaktycznych dziennie z uwzględnieniem przerw obiadowych. Harmonogram zajęć jest tak skonstruowany, że studenci, niezależnie od roku i stopnia studiów, mają jeden dzień wolny od zajęć w tygodniu. Takie rozplanowanie zajęć umożliwia efektywną naukę i dobre wykorzystanie czasu przeznaczonego na udział w zajęciach, w bibliotece, czy na konsultacje z nauczycielami akademickimi. Daje też możliwość samodzielnego uczenia się przez studentów oraz pozwala na efektywne wykorzystywanie czasu zarówno przez studentów, jak i nauczycieli akademickich. Plan zajęć na kierunku geografia jest też zgodny z zasadami bezpieczeństwa i higieny pracy. W trakcie semestru studenci dodatkowo odbywają wymagane planem praktyki zawodowe.

Czas przeznaczony na sprawdzanie i ocenę efektów uczenia się w trakcie zajęć oraz podczas sesji egzaminacyjnych umożliwia weryfikację wszystkich efektów uczenia się. Umożliwia też dostarczenie studentom informacji zwrotnej o uzyskanych efektach.

Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

(Ocenę realizacji zaleceń należy uwzględnić w ocenie spełnienia kryterium, mając na uwadze postanowienia ust. 4 pkt 2 zał. nr 3 do Statutu PKA)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 2 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	Uzupełnienie kart zajęć o zakładane godziny pracy własnej studentów oraz liczbę godzin konsultacji.	W oparciu o Zarządzenie Rektora UKW Nr 57/2017/2018 z dnia 3 lipca 2018 r. w sprawie wprowadzania opisu modułu/przedmiotu do systemu USOS i USOSweb, w sylabusie zajęć, dostępnym w systemie USOS, znajdują się informacje dotyczące „Bilansu pracy studenta”, które obejmują godziny pracy własnej studentów oraz liczbę godzin konsultacji. Terminy konsultacji dydaktycznych zamieszczone są na stronie internetowej jednostki, w zakładce Dla studenta / Dyżury.	zalecenie częściowo zrealizowane (zrealizowane poprawnie na studiach pierwszego stopnia, z kolei na studiach drugiego stopnia w sposób niepoprawny uzupełniono liczbę godzin konsultacji)
2.	Należy precyzyjnie określić w sylabusach liczbę godzin kontaktowych poza podstawowym planem studiów, a także godzin pracy własnej studenta.	W oparciu o Zarządzenie Rektora UKW Nr 57/2017/2018 z dnia 3 lipca 2018 r. w sprawie wprowadzania opisu modułu/przedmiotu do systemu USOS i USOSweb, w sylabusie przedmiotu, dostępnym w systemie USOS, znajdują się informacje dotyczące „Bilansu pracy studenta”, liczbę godzin kontaktowych poza podstawowym planem studiów, a także godzin pracy własnej studenta.	zalecenie częściowo zrealizowane (zrealizowane poprawnie na studiach pierwszego stopnia, z kolei na studiach drugiego stopnia zrealizowane w sposób niepoprawny zbilansowano liczbę godzin kontaktowych poza podstawowym planem studiów)

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 2 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione.

Uzasadnienie

Program studiów na kierunku geografia na studiach pierwszego i drugiego stopnia jest spójny i różnorodny. Posiada również charakterystyczny interdyscyplinarny charakter. Treści są zgodne z efektami uczenia się oraz z aktualnym stanem wiedzy i jej zastosowań w dyscyplinie nauki o Ziemi i środowisku oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna, a także uwzględniają aktualny stan praktyki w działalności gospodarczej oraz rynku pracy. Program pozwala na zdobycie wiedzy, umiejętności i kompetencji niezbędnych na rynku pracy. Formy zajęć są dostosowane do ich specyfiki oraz do efektów uczenia się. Metody kształcenia uwzględniają nowoczesne narzędzia i sposoby komunikacji oraz obejmują w wymaganym wymiarze zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne. Praktyki zawodowe umożliwiają studentom zdobycie doświadczenia na rynku pracy oraz praktyczne wykorzystanie wiedzy i umiejętności uzyskanych w toku studiów. Określony w planie studiów czas trwania oraz sekwencja zajęć umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się. Nakład pracy określono prawidłowo, jednak na II stopniu studiów liczba godzin wskazanych jako godziny z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich jest zawyżona z uwagi na zbyt wysoką liczbę godzin konsultacji. Plany studiów pozwalają na elastyczne kształtowanie ścieżki kształcenia oraz jej indywidualizację. W programie studiów na obu stopniach uwzględniono znaczną liczbę ćwiczeń terenowych, które są specyficzną i nieodzowną częścią kształcenia geografa. Plan studiów obejmuje odpowiednią liczbę zajęć kształtujących kompetencje językowe na wymaganym poziomie. Formy zajęć i metody kształcenia są różnorodne i odpowiednio dopasowane do zakresu przekazywanej wiedzy i umiejętności. Zostały również odpowiednio dostosowane do wymuszonej pandemią konieczności prowadzenia zajęć zdalnie. Profil praktyczny kładzie duży nacisk na właściwe przygotowanie zawodowe, które umożliwia nabycie umiejętności praktycznych niezbędnych na rynku pracy. Pracodawcy wskazują na bardzo dobre merytoryczne przygotowanie studentów do odbywania praktyk zawodowych, co zostało przez nich potwierdzone w ramach spotkania z ZO PKA.

Rozplanowanie zajęć umożliwia efektywne wykorzystanie czasu przeznaczonego na udział w zajęciach i samodzielne uczenie się. Pozwala także na dostarczanie studentom informacji zwrotnej o uzyskanych efektach. Całość procesu dydaktycznego umożliwia realizację efektów uczenia się i zapewnia ich weryfikację.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 3. Przyjęcie na studia, weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się, zaliczanie poszczególnych semestrów i lat oraz dyplomowanie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 3

Rekrutacja na kierunek geografia prowadzona jest elektronicznie za pomocą strony internetowej. Tam też znajduje się informacja dla kandydatów na studia obejmująca krótką ogólną informację o studiach, wykaz przedmiotów na studiach, lista polecanych uniwersytetów dla studentów geografii w ramach programu ERASMUS+, możliwe miejsca pracy dla absolwentów oraz kryteria rekrutacji. Zasady rekrutacji corocznie zatwierdzane są uchwałą Senatu UKW. Warunki i procedury rekrutacyjne są jasne i przejrzyste. Generalnie przyjęcie na studia pierwszego stopnia odbywa się na podstawie ocen uzyskanych na świadectwie maturalnym z zastosowaniem odpowiednich przeliczników. Kryteria rekrutacji na studia pierwszego stopnia umożliwiają też przyjęcie kandydatów, którzy nie posiadają wstępnej wiedzy i umiejętności z zakresu geografii umożliwiającej osiągnięcie zakładanych efektów uczenia się. Wynika to z tego, iż do obliczenia punktów rankingowych bierze się pod uwagę język polski, język obcy oraz od jednego do trzech przedmiotów dodatkowych. Jako rekomendację należy wprowadzić wzięcie pod uwagę w procesie rekrutacji przedmioty mające bezpośredni lub pośredni związek z geografią (np. matematyka, chemia, fizyka lub fizyka z astronomią, biologia czy informatyka). W przypadku, gdy kandydat na egzaminie maturalnym lub na egzaminie dojrzałości zdawał geografię, to liczbę przyznanych punktów za wymieniony przedmiot podwyższa się o 20%. Choć kryteria są w teorii selektywne, to w praktyce przyjmowani są na studia wszyscy kandydaci. Wynika to z małej liczby chętnych na studia na tym kierunku. Warunki i procedury rekrutacyjne uwzględniają zasady bezstronności oraz równości. Z kolei na studia drugiego stopnia kandydaci kwalifikowani są na podstawie konkursu ocen ze studiów dla absolwentów geografii i kierunków pokrewnych. Decyduje w pierwszej kolejności ocena na dyplomie ukończenia studiów pierwszego stopnia, w drugiej kolejności średnia ocen z toku studiów potwierdzona przez dziekanat macierzystej uczelni. W pierwszej kolejności na studia przyjmowani są absolwenci Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, zwłaszcza kierunków: geografia, turystyka i rekreacja, rewitalizacja dróg wodnych, ochrona środowiska oraz kierunków pokrewnych. Kryteria te są bezstronne, zapewniają przejrzystość procesu weryfikacji oraz porównywalność ocen. Procedury rekrutacyjne nie uwzględniają informacji o oczekiwanych kompetencjach cyfrowych kandydatów, wymaganiach sprzętowych związanych z kształceniem z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość oraz wsparciu uczelni w zapewnieniu dostępu do tego sprzętu. Wynika to z tego, iż wymagane kompetencje cyfrowe na pierwszym roku studiów geografii są wystarczające na poziomie szkoły ponadpodstawowej po zaliczeniu zajęć z informatyki. Ponadto zajęcia odbywają się w pracowniach komputerowych wyposażonych w sprzęt komputerowy, stąd nie jest wymagany specjalistyczny sprzęt komputerowy. Ponadto Uczelnia zapewnia wsparcie studentów w dostępie do sprzętu komputerowego. Studenci mają też dostęp do strefy komputerowej w Bibliotece Głównej UKW, gdzie można skorzystać ze sprzętu komputerowego, bądź w pracowniach WNG w godzinach poza zajęciami. W przypadku studentów z niepełnosprawnościami istnieje możliwość (za zgodą Rektora i Kanclerza) wypożyczenia sprzętu komputerowego. Uczelnia również nie chce dyskryminować kandydatów ze względu na wykluczenie cyfrowe. Na uwagę zasługuje fakt przeprowadzania anonimowej ankiety mającej na celu poznanie czynników decydujących o wyborze kierunku studiów. Wyniki tej ankiety są wykorzystywane do podjęcia działań dostosowujących ofertę dydaktyczną do potrzeb kandydatów na studia.

Warunki i procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów są dokładnie określone, umożliwiają ocenę osiągnięcia pożądaných efektów uczenia się oraz odniesienie ich do realizowanego programu studiów. Dotychczas nie było wniosku od osoby ubiegającej się o przyjęcie na studia na kierunku geografia według trybu potwierdzenia efektów uczenia się zdobytych w procesie uczenia się poza systemem studiów. Procedura uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni, w tym w uczelni zagranicznej, polega na analizie porównawczej efektów uczenia się przypisanym poszczególnym zajęciom i odpowiada standardowi w tym zakresie. Ma ona zastosowanie podczas zaliczania studentom zajęć realizowanych na uczelniach zagranicznych w ramach wyjazdów z programu ERASMUS+.

Zasady i procedury dyplomowania pozwalają na potwierdzenie osiągnięcia przez studenta efektów uczenia się na zakończenie studiów. Są one trafne i uwzględniają specyfikę studiów geograficznych. Zostały one sprecyzowane w postaci różnych aktów, tj. Regulaminu studiów UKW, Regulaminu wyboru promotora pracy dyplomowej w Instytucie Geografii UKW, Ramowej procedury zatwierdzania tematów prac dyplomowych Rady Kolegium III, Szczegółowych zasad procesu dyplomowania dla kierunku geografia Rady Kolegium III, Wymagań dotyczących układu i redakcji pracy dyplomowej Rady kierunku geografia oraz Zarządzenia Rektora UKW Nr 28/2018/2019 z dnia 9 grudnia 2019 r. w sprawie zasad składania i archiwizacji prac dyplomowych z wykorzystaniem systemu Archiwum Prac Dyplomowych (APD) oraz sprawdzania prac dyplomowych z wykorzystaniem Jednolitego Systemu Antyplagiatowego (JSA). Informacje o nich są dostępne na stronie internetowej Kolegium III, do którego przypisana jest geografia. Kluczowym kryterium tematyki prac dyplomowych jest zgodność z kierunkiem studiów i ściśle powiązanie z dyscyplinami naukowymi, do których kierunku jest przypisany. Student wybiera promotora pracy dyplomowej, w oparciu o zgodność zadeklarowanej przez pracownika naukowego dyscypliny naukowej i realizowanej problematyki badawczej zgodnej z kierunkiem studiów. Na kierunku geografia prace dyplomowe przygotowywane są pod kierunkiem nauczycieli akademickich posiadających co najmniej stopień naukowy doktora. W przypadku studiów drugiego stopnia pożądanym promotorem jest pracownik z tytułem profesora lub zatrudniony na stanowisku profesora uczelni. Student wykonuje pracę dyplomową prezentującą ogólną wiedzę i umiejętności samodzielnego analizowania i wnioskowania związane z kierunkiem geografia. Ze względu na rodzaj prace dyplomowe mogą mieć charakter przeglądowy (w których przeprowadza się analizę porównawczą literatury dotyczącej określonego problemu) oraz badawczy (które powstają na podstawie wyników własnych badań naukowych oraz projektowaniu lub proponowaniu wdrażania właściwych rozwiązań). Prace dyplomowe na studiach pierwszego i drugiego stopnia różnią się zakresem podstawy teoretycznej, zakresem i rodzajem materiałów źródłowych oraz rodzajem zaawansowania metod badawczych. Mimo wdrożonych jasno sprecyzowanych przepisów podczas oceny prac dyplomowych stwierdzono liczne nieprawidłowości, w tym aż dwie prace nie odpowiadające wymaganiom stawianym pracom magisterskim. Oprócz tego wykazano niewłaściwy dobór lub zastosowanie metod badawczych, błędy merytoryczne, ortograficzne, stylistyczne i edytorskie, a w niektórych przypadkach zawyżone oceny. Pytania zadawane podczas egzaminu dyplomowego były powiązane z tematem pracy dyplomowej (w niektórych przypadkach wszystkie trzy, a często dwa, zamiast maksymalnie jednego), przez co nie weryfikują zakładanych efektów uczenia się dla kierunku. Takie zastrzeżenia były już podczas poprzedniej oceny prowadzonej przez PKA. W związku z tym wdrożono też procedurę oceny procesu dyplomowania przez superrecenzenta. Wyniki oceny dwóch prac (nie wiadomo jakich) nie wykazały rażących nieprawidłowości, dlatego, że nie koncentrują się na samej pracy dyplomowej, a na samych procedurach. Mimo przyjęcia odpowiednich rozwiązań proces doskonalenia w zakresie procesu dyplomowania dalej nie jest realizowany.

Ogólne zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się są sformalizowane i regulowane przez odpowiednie zarządzenia rektora UKW i regulamin studiów UKW. Na podstawie ich analizy należy stwierdzić, iż zasady te są bezstronne, rzetelne i przejrzyste. Umożliwiają równe traktowania studentów, a także uwzględniają dostosowanie sposobu sprawdzenia efektów uczenia się do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami (w tym m.in. wydłużenie czasu zdawania egzaminów i zaliczeń czy wsparcie asystentów osób z niepełnosprawnościami). W związku z okresem pandemicznym i reżimem sanitarnym zostały one dostosowane do metod kształcenia na odległość. Proces weryfikacji osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się jest określony w sylabusach przedmiotów. Weryfikacja efektów uczenia się obejmuje szeroki zestaw narzędzi, w tym formę ustną i pisemną. W tym ostatnim przypadku są to testy (jednokrotnego i wielokrotnego wyboru; z pytaniami otwartymi i zamkniętymi), eseje, ćwiczenia, projekty, referaty z prezentacją, dzienniki praktyk, itd. Szczegółowe kryteria zaliczenia każdego zajęcia są podane w sylabusach. Dokumentowanie osiągniętych przez studentów efektów uczenia się są powiązane ze specyfiką zajęć realizowanych kierunku geografia. Ocena końcowa ustalana jest na podstawie kryteriów zawartych w sylabusie do zajęć i zapisywana jest w systemie USOS. Informacja zwrotna dotycząca stopnia osiągnięcia efektów uczenia się przekazywana jest studentom przez prowadzącego poprzez bieżącą ocenę ich aktywności na zajęciach oraz realizowanych przez nich prac lub poprzez USOSweb (w tym mobilny USOS UKW), korespondencję mailową za pomocą poczty Zimbra UKW, za pośrednictwem systemu MS Teams lub Moodle z wykorzystaniem odpowiednich narzędzi, czy w ramach bezpośrednich konsultacji w wyznaczonych godzinach. O uzyskanych wynikach prac etapowych prowadzący zajęcia informuje studentów niezwłocznie, w przypadku zaliczeń nie później niż na pięć dni przed terminami poprawkowymi.

Zasady weryfikacji efektów uczenia się określają sposób postępowania w sytuacjach konfliktowych oraz sposoby reagowania na zachowania nieetyczne i niezgodne z prawem. W takich przypadkach ważne jest zachowanie drogi służbowej w wyjaśnieniu sytuacji konfliktowej związanej z weryfikacją i oceną efektów uczenia się. Podstawowe znaczenie ma stały kontakt z opiekunem roku, który jest pierwszą osobą pozwalającą na zdiagnozowanie sytuacji konfliktowej oraz biorącą udział w negocjacjach nad zaistniałym nieporozumieniem. Następnie sprawa trafia do dyrekcji Wydziału Nauk Geograficznych, która zawsze wykazuje gotowość rozmowy ze studentami w czasie dyżuru (także z wykorzystaniem komunikatora). W przypadku niemożności rozwiązania problemu w obrębie Instytutu, sprawa przekazywana jest dyrektorowi Kolegium III oraz prorektorowi ds. studenckich i jakości kształcenia. Ostatnim poziomem rozwiązywania sytuacji konfliktowej są: rzecznicy dyscyplinarni, pełnomocnik ds. praw studentów i ostatecznie rektor UKW. Te dobre praktyki zostały wypracowane w Uczelni na przestrzeni lat. W okresie od ostatniej oceny na Wydziale Nauk Geograficznych nie zanotowano sytuacji konfliktowych związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się na kierunku geografia. Jeżeli miały one miejsce, to zostały rozwiązane w relacji prowadzący zajęcia – student.

Metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się stosowane w procesie nauczania i uczenia się z wykorzystaniem kształcenia na odległość gwarantują identyfikację studenta (włączanie kamerki komputerowej) oraz bezpieczeństwo danych studenckich. Na kierunku geografia nie wyniknęły problemy związane z metodami weryfikacji i oceny osiągnięcia efektów uczenia się podczas nauczania zdalnego w czasie pandemii. Weryfikacja i ocena osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się odbywała się w sposób ciągły poprzez: nadzór i hospitację zajęć prowadzonych zdalnie, sprawozdania pracowników dotyczące wykonywanych zajęć dydaktycznych, kontrolę

sylabusów w zakresie treści odnoszących się do metod kształcenia zdalnego, a także analizę wyników studenckich ankiet ewaluacyjnych.

Stosowane na kierunku geografia metody weryfikacji efektów uczenia się są w większości przypadków poddanych ocenie właściwe i skuteczne. Obejmują one standardowe metody stosowane w tym zakresie. Stosowane metody weryfikacji pozwalają na skuteczną ocenę stopnia osiągnięcia wszystkich zakładanych efektów uczenia się oraz umożliwiają sprawdzenie i ocenę przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej na rynku pracy na podstawie dzienników praktyk. W niektórych przypadkach stwierdzono niewłaściwy dobór metod weryfikacji efektów uczenia się (prosty test jednokrotnego wyboru, który miał w założeniu weryfikować umiejętności K_U02, K_U03 i K_U12), czy zbyt małą liczbę pytań w stosunku do zakresu treści poruszanych na zajęciach. Ponadto stwierdzono rozbieżności pomiędzy metodami weryfikacji efektów uczenia się zapisanymi w sylabusie, a zrealizowanymi podczas zajęć. Rekomenduje się wprowadzenie lepszego nadzoru nad metodami weryfikacji efektów uczenia się oraz zgodności ich z sylabusami.

Stopień opanowania języka obcego na poziomie adekwatnym do poziomu studiów weryfikowany jest poprzez ocenę pracy studenta na zajęciach (wypowiedzi ustne), pisemne prace domowe, prezentacje, kolokwia oraz rozumienie tekstu czytanego i pisanego oraz egzamin końcowy. Stosowane metody umożliwiają sprawdzenie i ocenę opanowania języka obcego na poziomie B2 na studiach pierwszego stopnia oraz B2+ na studiach drugiego stopnia. Przygotowanie studentów do kształcenia się w językach obcych oraz weryfikację i ocenę osiągania przez nich wymaganych kompetencji językowych prowadzi ogólnouczelniane Studium Języków Obcych i Tłumaczeń, należące do grona Centrów Certyfikacji Językowej TOEIC (*Test of English for International Communication*) oraz TELC (*The European Language Certificates*).

Efekty uczenia się osiąmane przez studentów są dokumentowane w postaci prac etapowych i egzaminacyjnych, prac dyplomowych oraz dzienników praktyk. Osiągane efekty uczenia się są na bieżąco monitorowane przez nauczycieli prowadzących zajęcia oraz przez radę kierunku geografii. Za ich dokumentowanie odpowiedzialni są wyznaczeni koordynatorzy przedmiotów. Są one także monitorowane poprzez prowadzenie analiz pozycji absolwentów na rynku pracy, co ma szczególnie znaczenie w przypadku profilu praktycznego. Wyniki monitoringu losów absolwentów geografii są opracowywane w formie raportu przez Biuro Karier UKW na podstawie dobrowolnych ankiet, w badaniach prowadzonych po roku i po trzech latach od ukończenia studiów. Utrudnieniem jest to, że kierunek kończą nieliczni absolwenci. W ostatnim czasie ankietę zwrotną przesłało tylko trzech absolwentów studiów drugiego stopnia. Na podstawie tego raportu należy wnioskować, iż absolwenci wysoko oceniają poziom przygotowania wyniesiony ze studiów na kierunku geografia.

Forma, zakres oraz metody stosowane w pracach etapowych, egzaminacyjnych i dyplomowych są dostosowane do poziomu oraz do dyscyplin naukowych, do których przypisano kierunek geografia. Większość prac dyplomowych dotyczy zagadnień środowiskowych regionu bydgoskiego (szczególnie magisterskich, co ułatwia i obniża koszty prowadzenia badań terenowych), ale także są prace obejmujące obszar Polski i innych krajów. Jak już wspomniano, podczas oceny losowo wybranych prac stwierdzono szereg nieprawidłowości, w tym prace nie odpowiadające wymaganiom stawianym pracom magisterskim, niewłaściwy dobór lub zastosowanie metod badawczych, błędy merytoryczne, językowe i edytorskie, a w niektórych przypadkach zawyżone oceny. Z kolei ocena losowo wybranych prac etapowych wykazała przypadki znajomości jedynie faktów (sprawdzanie wiedzy encyklopedycznej), a nie brały pod uwagę także sprawdzenie umiejętności ich analiz i interpretacji.

W związku z tym rekomenduje się dodatkowo podjęcie działań zmierzających do stałego podnoszenia poprawności językowej i jakości edytorskiej prac dyplomowych. W przypadku prac etapowych rekomenduje się także wdrożenie działań mających na celu weryfikację umiejętności analiz i interpretacji faktów oraz w przypadku wybranych przedmiotów - pytania problemowe umożliwiające weryfikację nie tylko wiedzy, ale także umiejętności i kompetencji.

Dowodem osiągnięcia efektów uczenia się jest też fakt, że studenci są współautorami publikacji naukowych (6 prac w ocenianym okresie, co jednak wynika z małej liczby studentów) oraz biorą udział w konferencjach. Nie zidentyfikowano osiągnięć studenckich w obszarze działalności zawodowej właściwej dla kierunku.

Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

(Ocenę realizacji zaleceń należy uwzględnić w ocenie spełnienia kryterium, mając na uwadze postanowienia ust. 4 pkt 2 zał. nr 3 do Statutu PKA)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 3 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	Rozszerzenie zakresu pytań zadawanych na egzaminie dyplomowym o pytania spoza zakresu tematyki prac.	W ramach egzaminu dyplomowego zadawane są trzy pytania: jedno dotyczące tematu pracy (w Instytucie Geografii przyjęto, że przez osobę promotora) oraz dwa pytania (dotyczące toku studiowanego kierunku, po jednym przez osobę promotora oraz recenzenta).	Zalecenie niezrealizowane mimo przyjęcia odpowiednich rozwiązań - dalej zadawane są pytania związane z tematyką prac (głównie 2 pytania, a stwierdzono w 1 przypadku nawet wszystkie pytania związane z tematyką pracy)
2.	Zaleca się bardziej wnikliwą wstępną analizę tematów prac dyplomowych, aby całkowicie wykluczyć tematykę niezgodną z kierunkiem studiów.	Zgodnie z kompetencjami wynikającymi z Regulaminu Rady kierunku (Zarządzenie Nr 19/2019/2020 Rektora Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego z dnia 29 października 2019 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Rady Kierunku w Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy – par. 3, pkt. 2.4), Rada „...zatwierdza tematy prac dyplomowych.” W ramach zebrania	zalecenie zrealizowane

		Rady kierunku, następuje ocena zgodności propozycji tematu pracy dyplomowej z kierunkiem studiów; ewentualne nieścisłości zgłaszane są za pośrednictwem Zastępcy Dyrektora ds. kształcenia do promotora w celu uszczegółowienia bądź przerehabilitowania tematu czy zakresu pracy. Po czym zbiorcza lista tematów przekazywana jest do Dyrektora Kolegium III.	
3	Zaleca się zwiększenie działań usprawniających: monitorowanie procesu dyplomowania (zwłaszcza w zakresie kontroli zgodności tematyki prac dyplomowych oraz poziomu prac), weryfikację efektów uczenia się osiągniętych podczas praktyk.	Zgodnie z kompetencjami wynikającymi z Regulaminu Rady kierunku (Zarządzenie Nr 19/2019/2020 Rektora Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego z dnia 29 października 2019 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Rady Kierunku w Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy – par. 3, pkt. 2.4), Rada „...zatwierdza tematy prac dyplomowych.” W ramach zebrania Rady kierunku, następuje ocena zgodności propozycji tematu pracy dyplomowej z kierunkiem studiów; ewentualne nieścisłości zgłaszane są za pośrednictwem Zastępcy Dyrektora ds. kształcenia do promotora w celu uszczegółowienia / przerehabilitowania tematu czy zakresu pracy. Po czym zbiorcza lista tematów przekazywana jest do Dyrektora Kolegium III. Wprowadzono procedurę oceny jakości procesu dyplomowego (obowiązująca od dnia 1 marca 2021 r.) obejmującą wewnętrzną kontrolę zgodności przebiegu tego procesu w Instytucie Geografii UKW z aktami prawnymi na poziomach: Uniwersytetu, Kolegium III oraz Instytutu, mając na celu zwiększenie dbałości o przebieg procesu dyplomowania i wyeliminowanie ewentualnych nieprawidłowości. Mimo wprowadzonej wewnętrznej kontroli dalej stwierdza się, prace	zalecenie niezrealizowane (w zakresie procesu dyplomowania) zalecenie zrealizowane (w zakresie praktyk).

		dyplomowe nie spełniające wymagań im stawianych. Weryfikacja efektów uczenia się uzyskanych podczas praktyk następuje dwuetapowo: (i) przez opiekuna praktyki w podmiocie, na etapie wypełniania opinii wystawionej przez pracodawcę, powiązanej z założonymi efektami kształcenia oraz (ii) przez kierunkowego opiekuna praktyki zawodowej – w momencie oceny zgodności programu praktyki poprzez zebraną dokumentację z jej przebiegu, w celu wystawienia oceny w systemie USOS.	
--	--	--	--

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 3 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo.

Uzasadnienie

Warunki i procedury rekrutacji na studia są przejrzyste, umożliwiają odpowiedni dobór kandydatów oraz zapewniają wszystkim kandydatom równe szanse. Są selektywne, choć z powodu małej liczby kandydatów przyjmowani są wszyscy chętni. Taka rekrutacja nie eliminuje kandydatów nie posiadających wstępnej wiedzy i umiejętności z nauk geograficznych na poziomie niezbędnym do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się. Warunki i procedury potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów są dokładnie określone i umożliwiają ocenę osiągnięcia pożądaných efektów uczenia się w odniesieniu do programu studiów. Warunki i procedury uznawania efektów uczenia się uzyskanych w innej uczelni (w tym zagranicznej) pozwalają na poprawną identyfikację efektów uczenia się oraz ich adekwatności w stosunku do programu studiów na kierunku geografia. Zasady i procedury dyplomowania są właściwe dla poziomu, profilu i kierunku studiów i potwierdzają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się po zakończeniu studiów. Problem jest natomiast z ich przestrzeganiem (za wysokie oceny, prace dyplomowe niespełniające wymagań stawianym takim pracom, zadawanie pytań na egzaminie dyplomowym związanych z pracą dyplomową w liczbie większej niż jedno, niewychwytywanie przez system monitorowania prac niespełniających wymogów im stawianych). Zasady weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się (w tym także stosowane w kształceniu na odległość) umożliwiają równe traktowanie wszystkich studentów i są adaptowalne do potrzeb studentów z niepełnosprawnościami. Charakteryzują się one bezstronnością, przejrzystością procesu weryfikacji oraz wiarygodnością i porównywalnością ocen. Informacja zwrotna przekazywana studentom odbywa się na bieżąco i po zakończeniu danego etapu studiów, zgodnie z określonymi zasadami i kilkoma kanałami. Na kierunku wdrożono zasady postępowania w sytuacjach konfliktowych

związanych z weryfikacją i oceną efektów uczenia się oraz zapobiegania sytuacjom nieetycznym i niezgodnym z prawem. W przypadku ich wystąpienia określono drogę służbową jako procedurę postępowania. Metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się w nauczaniu na odległość gwarantują identyfikację studenta (poprzez kamerki) i bezpieczeństwo danych dotyczących studentów. Metody weryfikacji i oceny osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się oraz postępów w procesie uczenia się (w tym w kształceniu na odległość) są zróżnicowane i adekwatne do zakładanych efektów uczenia się. Umożliwiają również sprawdzenie opanowania umiejętności praktycznych i przygotowania do prowadzenia działalności zawodowej w zakresie geografii. Stosowane metody weryfikacji efektów uczenia się umożliwiają sprawdzenie i ocenę opanowania języka obcego na poziomie właściwym do stopnia studiów. Dowody na osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się są właściwie dokumentowane. Osiągane efekty uczenia się są monitorowane indywidualnie poprzez odnoszenie do pozycji absolwentów na rynku pracy. Charakter prac etapowych i egzaminacyjnych jest dostosowany do poziomu i profilu studiów oraz zakładanych efektów uczenia się. W przypadku prac dyplomowych stwierdzono szereg niedomagań (m.in. prac nieodpowiadającym wymaganiom stawianym pracom magisterskim). Studenci są współautorami publikacji z zakresu nauk geograficznych oraz biorą udział w konferencjach naukowych. Nie mają osiągnięć w obszarach działalności związanej z zawodem geografa.

Wykaz nieprawidłowości będących podstawą obniżenia oceny kryterium:

1. Mimo wcześniejszych przyjętych zaleceń (maksymalnie 1 pytanie z pracy dyplomowej) stwierdzono dalej zadawane pytania związane z pracą dyplomową w liczbie co najmniej dwóch.
2. Stwierdzono prace dyplomowe niespełniające wymagań stawianych takim pracom oraz za wysokie oceny prac dyplomowych w stosunku do ich treści.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

1. Zaleca się rozszerzenie zakresu zadawanych pytań na egzaminie dyplomowym o zagadnienia spoza tematyki prac dyplomowych, a także podjęcie działań naprawczych zapobiegających powstawaniu nieprawidłowości w przyszłości.
2. Zaleca się zwiększenie działań monitorujących proces dyplomowania, w tym szczególnie jakości prac dyplomowych oraz podjęcie działań naprawczych zapobiegających powstawaniu nieprawidłowości w przyszłości.

Kryterium 4. Kompetencje, doświadczenie, kwalifikacje i liczebność kadry prowadzącej kształcenie oraz rozwój i doskonalenie kadry

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 4

Nauczyciele akademicki prowadzący zajęcia na kierunku geografia posiadają udokumentowany dorobek naukowy oraz doświadczenie zawodowe w zakresie dyscyplin: nauki o Ziemi i środowisku,

geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna oraz pokrewnych, co umożliwia prawidłową realizację zajęć, w tym nabywanie przez studentów umiejętności praktycznych.

Zajęcia na kierunku geografia prowadzi 35 etatowych pracowników: 8 osób ze stopniem doktora habilitowanego (7 zatrudnionych w jednostce prowadzącej kierunek), 13 pracowników ze stopniem doktora (12 zatrudnionych w Wydziale Nauk Geograficznych oraz 4 magistrów (wszyscy zatrudnieni w WNG). W skład kadry prowadzącej zajęcia na kierunku geografia wchodzi także: jeden specjalista-praktyk zatrudniony na umowę cywilno-prawną, grupa lingwistów zatrudnionych w Centrum Dydaktyczno-Edukacyjnym – Studium Języków Obcych i Tłumaczeń (lektoraty) oraz prowadzący zajęcia z wychowania fizycznego pracownicy Studium Wychowania Fizycznego i Sportu.

Kompetencje dydaktyczne oraz liczebność kadry w stosunku do liczby studentów umożliwiają prawidłową realizację zajęć. Osoby prowadzące zajęcia posiadają i na bieżąco doskonalą kompetencje dydaktyczne w zakresie metod i technik kształcenia na odległość. Umożliwia to prawidłową realizację zajęć online.

Przydział zajęć i obciążenia godzinowe większości pracowników są prawidłowe. Pracownicy wskazują, że obciążenia oraz rodzaj prowadzonych zajęć są stabilne z roku na rok, co ich zdaniem ma duże znaczenie dla komfortu pracy. W jednostkowych przypadkach odnotowano obciążenie nauczycieli akademickich znacznie przekraczające pensum. Dotyczy to pracowników reprezentujących dyscyplinę geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. Ta istotna dla ocenianego kierunku dyscyplina nie jest ewaluowana w UKW, z czym wiążą się problemy w pozyskiwaniu nowych pracowników.

Dobór nauczycieli akademickich i innych osób prowadzących zajęcia (jedna osoba zatrudniona na umowę cywilno-prawną) jest przejrzysty i pokrywa się z ich kierunkowym wykształceniem oraz dorobkiem naukowym i doświadczeniem praktycznym. Ponad 50% zajęć prowadzonych jest przez nauczycieli akademickich zatrudnionych na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego jako podstawowym miejscu pracy.

Pracownicy rozwijają się naukowo i uzyskują kolejne stopnie naukowe. W latach 2019-2020 dwie osoby prowadzące zajęcia na ocenianym kierunku uzyskały stopnie doktora habilitowanego (po jednej w każdej z kluczowych dla kierunku dyscyplin), co również pośrednio przyczynia się do wzrostu jakości kształcenia. Liczna grupa kadry uczestniczyła w szkoleniach podnoszących kompetencje dydaktyczne. Były one realizowane w ramach kilku programów ogólnouczelnianych („Innowacyjny Dydaktyk UKW”, „Nowoczesny Uniwersytet”, „Uniwersytet Równych Szans”. Obejmowały zagadnienia z zakresu kompetencji dydaktycznych, zarządzania zespołem projektowym, wykorzystania narzędzi analitycznych oraz podniesienia świadomości i kompetencji w zakresie pracy ze studentami z niepełnosprawnością.

Kształcenie na odległość w Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego odbywało się za pośrednictwem platformy Moodle oraz MS Teams. Uczelnia wspiera pracowników i studentów w dostępie do informacji mających na celu opanowanie nauczania z wykorzystaniem technik zdalnych. Funkcjonuje strona: <https://zdalnenauczanie.ukw.edu.pl/jednostka/zdalne-nauczanie>, na której znajdują się wszystkie informacje dotyczące: logowania, obsługi, rozwiązywania problemów oraz kontaktu do osób służących pomocą. Monitorowanie stopnia zadowolenia odbywa się podczas spotkań z pracownikami, a pracownik techniczny, zatrudniony w Jednostce, udziela na bieżąco wsparcia technicznego pracownikom; opracował niezbędne instrukcje ułatwiające pracę zdalną.

Od początku 2021 r. w Uczelni prowadzone są działania związane z wymianą doświadczeń i szkoleniami w zakresie doskonalenia kompetencji dydaktycznych kadry akademickiej. W tym celu powstało Centrum Dydaktyki Akademickiej.

Polityka kadrowa Uniwersytetu, zgodna z powszechnie stosowanymi zapisami prawa pracy oraz przepisami wewnątrzuczelnianymi, gwarantuje transparentne zasady współpracy w ramach umów cywilno-prawnych. W procedurze naboru nauczycieli uwzględniane jest odpowiednie wykształcenie oraz kompetencje merytoryczne do prowadzenia zajęć dydaktycznych, a opiniowanie kandydatury odbywa się na poziomach Jednostki prowadzącej kierunek – Wydziału Nauk Geograficznych, Kolegium III oraz Uniwersyteckiej Rady ds. Kształcenia. Polityka uwzględnia też systematyczną ocenę kadry prowadzącej kształcenie, przeprowadzaną z udziałem studentów (ankietyzacja zajęć) oraz przez bezpośrednich przełożonych. Hospitacje realizowane są w sposób zapewniający ich efektywność, są wsparciem dla hospitowanych w procesie doskonalenia kompetencji dydaktycznych.

Okresowa ocena pracownika dokonywana jest nie rzadziej niż raz na cztery lata lub na wniosek Rektora, zgodnie z art. 128 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. 2018, poz. 1668 z późn. zm.). Tryb dokonywania oceny reguluje zarządzenie Rektora UKW Nr 18/2019/2020 z dnia 29 października 2019 r. w sprawie trybu i podmiotu dokonującego oceny okresowej nauczyciela akademickiego. Procedura obejmuje wypełnienie przez pracownika arkusza oceny, zawierającego trzy podstawowe składowe charakteryzujące działalność: naukową, organizacyjną i dydaktyczną. W aspekcie działalności dydaktycznej brane są pod uwagę m.in.: wymiar pensum, opracowywanie nowych treści programowych zajęć dydaktycznych, prowadzenie prac dyplomowych, opracowywanie materiałów dydaktycznych, opinie studentów wyrażanych w ankietach ewaluacyjnych oraz wynik hospitacji zajęć. Bezpośredni przełożony pracownika dokonuje oceny częściowej, która wraz z opinią Zastępcy ds. Kształcenia przedstawiana jest Komisji oceniającej powoływanej przez Dziekana Wydziału Nauk Geograficznych. Zgodnie z procedurą, oceniany pracownik ma prawo odwołać się od otrzymanej oceny do Odwoławczej Komisji Rektorskiej ds. Oceny Kadry dla nauczycieli akademickich w danym roku akademickim.

Indywidualne doświadczenie naukowe oraz zawodowe kadry wizytowanego kierunku jest implementowane w proces dydaktyczny na kierunku. Kompetencje zawodowe zdobyte przez pracowników w toku kariery zawodowej (np. kapitan żeglugi śródlądowej, specjalista ds. monitoringu wód powierzchniowych) umożliwiają przekazanie studentom specjalistycznej wiedzy niezbędnej do podjęcia pracy zawodowej.

Jednostka prowadząca oceniany kierunek pełni rolę partnera merytorycznego w szeregu przedsięwzięć z zakresu propagowania wiedzy dotyczącej geografii, stanowiąc wsparcie organizatorów w ramach imprez popularno-naukowych (Bydgoski Festiwal Nauki – cyklicznie), imprez o charakterze edukacyjnym organizowanych przez Krajeński Park Krajobrazowy. Jednostka organizuje też Olimpiadę Wiedzy o Żegludzie i Drogach Wodnych. Jeden z pracowników dydaktycznych kieruje pracami Olimpiady Geograficznej (afiliowanej przez Polskie Towarzystwo Geograficzne oraz MEiN), co pozwala na podnoszenie kompetencji w zakresie pracy z uczniami zdolnymi, potencjalnymi kandydatami do podjęcia studiów.

Pracowników jednostki motywują do pracy nagrody i wyróżnienia, których są laureatami, m.in.: Złoty Krzyż Zasługi, Brązowy Krzyż Zasługi, Medal Komisji Edukacji Narodowej. Kadra dydaktyczna kierunku geografia otrzymuje również coroczne nagrody Rektora UKW za działalność dydaktyczną lub organizacyjną.

Realizowana polityka kadrowa obejmuje zasady rozwiązywania konfliktów. W jednostce wykorzystywane są praktyki rozwiązywania konfliktów wśród społeczności akademickiej, wypracowane na przestrzeni lat. W aspekcie nieporozumień na linii student – Uniwersytet (na poziomach wszystkich szczebli) ważne jest zachowanie drogi służbowej w wyjaśnieniu sytuacji problemowej. Jeżeli stroną jest student, opiekun rocznika jest pierwszą osobą, która bierze udział w negocjacjach. Władze jednostki wykazują przy tym stałą gotowość pomocy i rozmowy ze studentami.

W przypadku niemożności rozwiązania problemu na poziomie jednostki, wsparcie w tym procesie, zarówno dla studenta jak i władz jednostki, stanowi Dyrektor Kolegium III oraz Prorektor ds. Studenckich i Jakości Kształcenia. Ostatnim poziomem rozwiązywania sytuacji problemowej są organy Uczelni, Pełnomocnik ds. Praw Studentów, rzecznicy dyscyplinarni i komisje dyscyplinarne.

Procedury reagowania na zagrożenie bezpieczeństwa, szczególnie ważne w aspekcie zagrożenia sytuacją pandemiczną, regulowane są aktami prawnymi Uniwersytetu.

Zalecenia dotyczące kryterium 4 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 4 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione

Uzasadnienie

Kadra akademicka zatrudniona w Jednostce spełnia wymagania dotyczące kształcenia studentów na kierunku geografia na studiach pierwszego i drugiego stopnia, w zakresie kwalifikacji zawodowych, dorobku naukowego i dydaktycznego. Kadre dydaktyczną stanowią nauczyciele akademicki, którzy prowadzą działalność naukową w ramach kilku dyscyplin naukowych, w tym dominujących: nauki o Ziemi i środowisku oraz geografia społeczno-ekonomiczna i gospodarka przestrzenna. Nauczyciele akademicki posiadają aktualny i udokumentowany dorobek i doświadczenie umożliwiające nabywanie przez studentów kompetencji zawodowych w zakresie geografii. Przydział zajęć oraz obciążenie godzinowe poszczególnych nauczycieli akademickich oraz innych osób prowadzących zajęcia jest prawidłowe i umożliwia prawidłową realizację zajęć oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów uczenia się.

Nauczyciele akademicki oraz inne osoby prowadzące zajęcia są w zakresie spełniania obowiązków związanych z kształceniem w formie hospitacji zajęć oraz na podstawie ankiet studenckich Jednostka dysponuje narzędziami informatycznymi, a nauczyciele posiadają kompetencje pozwalające na skuteczne prowadzenie zajęć zdalnych. Uczelnia stwarza kadrze odpowiednie warunki do rozwoju zawodowego oraz naukowego. Polityka kadrowa jest transparentna, a dobór nauczycieli akademickich umożliwia prawidłową obsadę i realizację zajęć.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 5. Infrastruktura i zasoby edukacyjne wykorzystywane w realizacji programu studiów oraz ich doskonalenie

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 5

Od września 2017 r. Instytut Geografii UKW (obecnie Wydział Nauk Geograficznych UKW) mieści się w zabytkowym budynku położonym na obrzeżach Starego Miasta przy głównych węzłach komunikacyjnych. W siedzibie Wydziału odbywa się większość zajęć na kierunku geografia. Zajęcia WF odbywają się w Centrum Edukacji Kultury Fizycznej i Sportu. Pomieszczenia dydaktyczne, w których prowadzone są zajęcia wyposażone w rzutniki multimedialne, telewizory i monitory interaktywne. Zajęcia wymagające analizy prób bądź pracy ze specjalistycznym oprogramowaniem realizowane są w laboratoriach: Laboratorium Analiz Jakości Wód Powierzchniowych, Laboratorium Analiz Osadów, Laboratorium Analityki Geochemicznej. Do celów dydaktycznych wykorzystywane są również: Pracownia Modelowania Hydrologicznego i Pracownia modelowania zagrożeń chemicznych w wodzie i w powietrzu. Wyposażenie sal i specjalistycznych pracowni dydaktycznych zapewnia prawidłową realizację zajęć i odpowiada warunkom przyszłej pracy zawodowej.

Infrastruktura informatyczna i oprogramowanie oraz inne pomoce i środki dydaktyczne umożliwiają prawidłową realizację zajęć, również z wykorzystaniem zaawansowanych technik informacyjno-komunikacyjnych. UKW posiada zintegrowaną lokalną sieć teleinformatyczną obejmującą wszystkie wydziały Uczelni, na którą składa się sześć serwerów fizycznych i kilkanaście wirtualnych. Uczelnia dysponuje również serwerem terminali, który umożliwia studentom pracę zdalną. Zajęcia zdalne realizowane są z wykorzystaniem platformy Moodle oraz MS Office. Do obsługi procesu dydaktycznego wykorzystywany jest system USOS. Studenci i pracownicy mają dostęp do aktualnych i powszechnie wykorzystywanych pakietów oprogramowania do analiz statycznych (STATISTICA) oraz przestrzennych (QGIS, ArcGIS), kluczowych dla badań geograficznych i ich praktycznego zastosowania.

Zajęcia dla kierunku geografia realizowane są w 13 salach dydaktycznych. Ich liczba oraz wyposażenie techniczne umożliwia prawidłową realizację zajęć, w tym wykonywanie samodzielnych czynności przez studentów. Spośród wspomnianych pomieszczeń dwa pełnią rolę pracowni komputerowych z dostępem do Internetu i oprogramowaniem niezbędnym do prowadzenia zajęć. Dostęp do komputerów oraz dedykowanego oprogramowania zapewniony jest też w pracowniach specjalistycznych. Pomieszczenia dydaktyczne spełniają standardy właściwe dla wsparcia osób z niepełnosprawnościami. Korzystna lokalizacja parkingu umożliwia zainteresowanym bezpośredni dostęp do windy oraz pochylni pozwalającej na samodzielne przemieszczanie się na wózek.

Lokalizacja biblioteki oraz jej wyposażenie i godziny otwarcia zapewniają warunki do komfortowego korzystania z zasobów bibliotecznych tak w formie tradycyjnej jak i cyfrowej. Biblioteka Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego została uhonorowana dyplomem „Przyjazny 2013”, przyznawanym przez Bydgoski Oddział Stowarzyszenia Architektów Rzeczypospolitej Polskiej, za troskę o jakość przestrzeni dla wszystkich użytkowników w kategorii budynków użyteczności publicznej, a także otrzymała pierwszą nagrodę w kategorii „Przyjazna przestrzeń” w konkursie Lodołamacze 2018, za zapewnienie użytkownikom z różnym rodzajem niepełnosprawności całkowitego dostępu do korzystania z zasobów bibliotecznych. Biblioteka Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy jest największą biblioteką

naukową w mieście, która wspomaga działalność naukowo-dydaktyczną Jednostki. W budynku o powierzchni 18 tys. m², oprócz magazynów bibliotecznych, znajdują się sale dydaktyczne, pracownie i czytelnie, jak również obszar tzw. wolnego dostępu do zasobów bibliotecznych, przestrzenie społeczne, pomieszczenia do pracy indywidualnej i grupowej, pracownie internetowe i multimedialne, a także przestrzenie wystawowe i dobrze wyposażona sala konferencyjna na 200 osób. Ponad 80% zbiorów zostało włączone do systemu bibliotecznego Horizon, co umożliwia czytelnikom ich zamawianie na terenie biblioteki, jak również drogą elektroniczną. W strefie tzw. wolnego dostępu użytkownicy mają dostęp do najnowszych i najbardziej poczytnych książek. Biblioteka czynna jest dla użytkowników przez sześć dni w tygodniu, od 8:30 do 19.

Infrastruktura dydaktyczna i biblioteczna oraz zasady korzystania z niej są zgodne z przepisami BHP.

Studenci mają zapewniony dostęp do sieci bezprzewodowej. W uzgodnieniu z pracownikami naukowymi, mogą korzystać z laboratoriów poza godzinami dydaktycznymi. Koło naukowe dysponuje własnym pomieszczeniem.

Wszystkie budynki, z których korzystają studenci UKW są w pełni dostosowane do potrzeb osób o niepełnosprawności ruchowej. Uniwersytet prowadzi całościowe, skoordynowane działania na rzecz wszystkich studentów z niepełnosprawnościami. W budynku znajduje się winda umożliwiająca korzystanie z niej osobom z niepełnosprawnościami, a z terenu przyległego do windy prowadzi podjazd dla wózków. Na parterze budynku znajduje się łazienka w pełni dostosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Zasoby Biblioteki UKW obejmują łącznie 807 502 jednostek bibliotecznych, które są systematycznie powiększane poprzez zakup, darowizny i wymianę. W dziale wolnego dostępu gromadzono prawie 140 tys. woluminów. Zasoby Biblioteki dotyczące zagadnień geografii liczą około 16 100 woluminów, z czego 3 416 wol. z ww. zakresu tematycznego znajduje się w strefie Wolnego Dostępu. Do zbiorów wydawnictw ciągłych obejmujących zagadnienia geografii w Bibliotece należy: 114 tytułów czasopism i serii wydawniczych w języku polskim oraz 14 tytułów czasopism zagranicznych. Zasoby te znacznie rozszerza dostęp do pełnotekstowych baz czasopism Ebsco, Wiley Online, Science Direct oraz Springer. Dla haseł „geografia” oraz „nauki o Ziemi”, dostępnych elektronicznie jest łącznie 1374 tytułów czasopism tematycznych oraz 5193 tytułów książek. Zasoby biblioteczne umożliwiają osiągnięcie przez studentów efektów uczenia się oraz przygotowanie do pracy zawodowej. Obejmują pozycje wskazane w sylabusach w odpowiedniej liczbie. Strona internetowa biblioteki ma wersję kontrastową, dostosowaną do potrzeb osób z ograniczeniami widzenia. Ważnym zasobem są zbiory biblioteczne (depozyt Biblioteki UKW) dostępne dla studentów i pracowników w przestrzeni Instytutu. Czasopisma, materiały kartograficzne oraz statystyczne wykorzystywane są w procesie kształcenia. Obecność tego zasobu w siedzibie jednostki prowadzącej kierunek skraca czas dostępu do niezbędnych danych i ułatwia organizację kształcenia. Pracownicy i studenci mają możliwość zgłaszania zapotrzebowania na nowe pozycje do zbiorów Biblioteki Głównej UKW.

W ramach kształcenia na odległość studentom udostępniane są materiały dydaktyczne w formie cyfrowej.

Jednostka prowadzi okresowe przeglądy infrastruktury dydaktycznej w oparciu o wnioski z ankiet ewaluacyjnych studentów, informacji spływających do rad kierunku i władz Wydziału od prowadzących zajęcia oraz studentów (głównie poprzez opiekunów roczników). Infrastruktura oraz oprogramowanie wykorzystywane w nauczaniu na odległość jest unowocześniane i aktualizowane.

Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

(Ocenę realizacji zaleceń należy uwzględnić w ocenie spełnienia kryterium, mając na uwadze postanowienia ust. 4 pkt 2 zał. nr 3 do Statutu PKA).

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 5 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	Zaleca się systematyczne powiększanie zbiorów bibliotecznych w Instytucie Geografii oraz poprawę funkcjonalności sprzętu komputerowego zainstalowanego w Bibliotece Instytutu, który służy studentom do korzystania z zasobów Wirtualnej Biblioteki Nauki.	W związku z przeniesieniem siedziby Instytut Geografii (obecnie Wydziału Nauk Geograficznych) od roku akademickiego 2017/2018 do budynku przy Placu Kościeleckich 8 (z ul. Mińskiej 15) Biblioteka Wydziału została przeniesiona do Biblioteki Głównej UKW – szczegóły kryt. 5 raportu samooceny. Obecnie w przestrzeni Wydziału Nauk Geograficznych, przy Placu Kościeleckich 8 (pokój nr 13) są zasoby biblioteczne (depozyt Biblioteki UKW), dostępne dla studentów i pracowników jednostki. Zbiór ten stanowią specjalistyczne materiały (czasopisma, mapy i plany miast, atlasy, roczniki statystyczne, przewodniki), które niezbędne są w realizacji procesu kształcenia – pracy z materiałami źródłowymi, w czasie praktycznych form ćwiczeniowych. Baza sprzętu komputerowego w Bibliotece UKW jest nowoczesna, obejmując m.in. wyposażone w odpowiedni sprzęt komputerowy z dostępem do Internetu, pracownie internetowe i multimedialne, czy pomieszczenia do pracy indywidualnej i grupowej. Została zmodernizowana i wydatnie powiększona w stosunku do stanu z okresu poprzedniej oceny	zalecenie zrealizowane

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 5 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione.

Uzasadnienie

Infrastruktura naukowo-dydaktyczna jest na odpowiednim poziomie. Wyposażenie sal dydaktycznych i laboratoriów jest zgodne z potrzebami procesu nauczania i pozwala na osiąganie przez studentów zakładanych efektów uczenia się. Dostępne jest specjalistyczne oprogramowanie. Biblioteka jest dobrze wyposażona w literaturę, mapy, czasopisma i pozwala realizować wsparcie dla zajęć dydaktycznych w zakresie kierunku geografia. Korzystanie z biblioteki jest zapewnione dla studentów z niepełnosprawnościami. Możliwe jest zdalne korzystanie z zasobów bibliotecznych i pomocy dydaktycznych. Infrastruktura i zasoby edukacyjne są zgodne ze standardami jakości kształcenia na kierunku geografia oraz umożliwiają realizację programu studiów na dwóch stopniach kształcenia, również osobom z niepełnosprawnościami. Przeglądy infrastruktury dydaktycznej dokonywane są w oparciu o wnioski z ankiet ewaluacyjnych studentów i informacje uzyskiwane od opiekunów poszczególnych roczników. Infrastruktura i zasoby edukacyjne są wykorzystywane zgodnie z przepisami BHP.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 6. Współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym w konstruowaniu, realizacji i doskonaleniu programu studiów oraz jej wpływ na rozwój kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 6

Na kierunku geografia na Wydziale Nauk Geograficznych UKW współpraca z podmiotami zewnętrznymi prowadzona jest od wielu lat w sposób niezwykle aktywny i sformalizowany. Taka bezpośrednia współpraca była możliwa dzięki zawarciu i realizacji szeregu umów i porozumień z wieloma instytucjami publicznymi i zakładami pracy, m.in. z gminą Mroczka, Krajeńskim Parkiem Krajobrazowym, Miastem Bydgoszcz, Zespołem Szkół Żeglugi Śródlądowej im. kmdr. Bolesława Romanowskiego w Nakle n. Notecią, czy Bydgoską Lokalną Organizacją Turystyczną - BYLOT.

Współpraca z interesariuszami zewnętrznymi odbywa się także w sposób mniej sformalizowany, wykorzystując kontakty osobiste w ramach konferencji branżowych, spotkań z otoczeniem społeczno-gospodarczym przy realizacji projektów naukowych i wdrożeniowych.

Interesariusze zewnętrzni zapraszani są do prac w ramach Rady kierunku, których głównym zadaniem jest zapewnienie spójności kompetencji zdobytych w ramach studiów, z wymaganiami rynku pracy i otoczenia społecznego w branży geograficznej. W roku akademickim 2022/2023 interesariuszami zewnętrznymi wchodzącymi w skład Rady na kierunku geografia są przedstawiciele firm (np. Geofabryka, Taxus IT) i instytucji publicznych (np. przedstawiciele z: Wydziału Planowania

w Gospodarowaniu Wodami PGW Wody Polskie RZGW w Bydgoszczy, Wydziału Monitoringu Środowiska WIOŚ Bydgoszcz, SP nr 10 w Bydgoszczy).

Natomiast nie stwierdzono dokonywania zmian programowych w ostatnich 3 latach na wniosek interesariuszy zewnętrznych.

Aktywność w Radzie kierunku wyżej wymienionych instytucji i podmiotów gospodarczych, wynika z wieloletniej współpracy na polu organizacyjnym, naukowym i badawczym. Przekłada się to również na szereg działań przy wydarzeniach organizowanych w Instytucie Geografii (np. GIS Day), wsparciu eksperckim przy realizacji ćwiczeń terenowych, czy realizacji praktyki zawodowej, przewidzianej programem studiów. Obecna współpraca w ramach Rady kierunku, umożliwia w przyszłości lepsze dopasowanie programu studiów do istniejących wymagań rynku pracy oraz uzupełniania kompetencji i umiejętności studentów w trakcie studiów.

Przeprowadzone modyfikacje programu studiów w latach 2017-2021, były odpowiedzią na zgłaszane przez interesariuszy wewnętrznych (studentów) zagadnienia i problemy, związane głównie z nadmiarem szczegółowych, teoretycznych treści kształcenia oraz niewystarczającym dopasowaniem programu do ciągle zmieniających się potrzeb rynku pracy.

Zarówno rodzaj, jak i zakres oraz zasięg działalności instytucji otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym pracodawców, z którymi uczelnia współpracuje w zakresie projektowania i realizacji programu studiów, jest zgodny z dyscyplinami (nauki o Ziemi i środowisku oraz geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarki przestrzennej), do których kierunek jest przyporządkowany, a także z koncepcją i celami kształcenia oraz wynikającymi z nich obszarami działalności zawodowej i wyzwaniem zawodowego rynku pracy właściwego dla ocenianego kierunku.

Współpraca Wydziału Nauk Geograficznych z Krajeńskim Parkiem Krajobrazowym zaowocowała organizacją wspólnych wydarzeń popularnonaukowych, m.in. organizacją Dnia Geografa i Dnia Krajobrazu. Również pracownicy Wydziału realizowali swoje zadania badawcze na terenie Parku. Wieloletnie badania potencjału turystycznego Kraju, znalazły swoje odbicie w wielu publikacjach naukowych (m.in. *Zrównoważony rozwój Pojezierza Krajeńskiego: wybrane aspekty*).

Została sformalizowana współpraca z Miastem Bydgoszcz, której przejawem jest wspólny udział w międzynarodowym programie EMMA, umożliwiającym powołanie do życia Centrum Informacji i Promocji Śródlądowych Dróg Wodnych w Bydgoszczy. Działalność Centrum skutkowało m.in. przeprowadzeniem webinarium (w ramach którego również uczestniczyli studenci kierunku geografia) z zakresu rozwoju usług RIS w oparciu o modele hydrologiczne w 2021 roku. Ponadto w siedzibie Wydziału Nauk Geograficznych UKW zlokalizowany został Klub Miłośników Australii i Oceanii w Bydgoszczy, z którym pracownicy Wydziału i studenci współpracują.

Wydział podjął również współpracę ze Stowarzyszeniem Kujawsko-Pomorscy Łowcy Burz, czego efektem była zorganizowana wspólnie konferencja na temat „Czy pogoda może być niebezpieczna?” (2019 r.). W ramach konferencji pracownicy Instytutu przeprowadzili wykład dla uczniów szkół średnich dotyczący formowania się chmur burzowych i związanych z nimi zagrożeń.

Pracownicy Wydziału pełnią także szereg funkcji w organach doradczych oraz w ramach działalności eksperckiej z dyscypliny nauki o Ziemi i środowisku (np. w Państwowej Radzie Gospodarki Wodnej, w Radzie Żeglugi Śródlądowej, w Zespole ds. turystyki wodnej).

Współpraca z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego jest prowadzona systematycznie i przybiera zróżnicowane formy przy organizacji praktyk, wizyt studyjnych, a także udziału przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w prowadzeniu zajęć lub weryfikacji efektów uczenia się.

Ważnym elementem współpracy Wydziału z otoczeniem społeczno-gospodarczym jest organizacja praktyk zawodowych we współpracujących podmiotach, przy czym szczególnie istotna jest tu rola zakładowego opiekuna w miejscu odbywania praktyki. Wybór miejsca odbycia praktyki zależy co prawda od studenta, jednak Wydział zapewnia miejsca praktyk wszystkim studentom, m.in. poprzez zawarte i porozumienia z całym szeregiem podmiotów gospodarczym: z zakresu geografii, takich jak: Państwowe Gospodarstwo Wodne – Wody Polskie, Urząd Żeglugi Śródlądowej w Bydgoszczy, Miejskie Wodociągi i Kanalizacja w Bydgoszczy, Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko-Pomorskiego, Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej – Stacja Hydrologiczno-Meteorologiczna, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy.

Częsty kontakt opiekuna praktyk zawodowych Wydziału z podmiotami gospodarczymi, umożliwia bieżące konsultowanie zarówno planu, jak i programu praktyki zawodowej, pod kątem zakresu umiejętności zawodowych uzyskiwanych w ramach praktyk przez studentów. Duże znaczenie ma też pozyskiwanie spostrzeżeń odnośnie wymagań stawianych przez rynek pracy.

Powiązanie procesu i efektów uczenia się na kierunku geografia z potrzebami rozwojowymi i kadrowymi interesariuszy zewnętrznych odbywa się również poprzez organizację w ramach zajęć dydaktycznych różnego rodzaju: wizyt studyjnych, warsztatów i spotkań z ekspertami, np. wyjazd studyjny do Niemiec w ramach stypendium DAAD - Berlin, Poczdam (2021), wyjazd do Karlskrony – Szwecja (2020), warsztaty terenowe CRONE (2019) w czasie której prowadzone były badania infrastruktury turystycznej okolic Koronowa, webinarium „Rozwój usług informacji rzecznej RIS w oparciu o modele hydrologiczne i inne technologie informatyczne” (2021).

Ponadto w czasie obostrzeń pandemicznych realizowano wykłady on-line i webinaria, podczas których następowała prezentacja doświadczeń i dobrych praktyk przez ekspertów.

W ramach prac ZO PKA nie stwierdzono na kierunku geografia realizacji wdrożeniowych prac etapowych i dyplomowych na rzecz otoczenia społeczno-gospodarczego. Studenci mieli natomiast możliwość uczestniczenia w wyjazdach studyjnych do wodociągów miejskich i stacji uzdatniania wody. Dodatkowo zorganizowano wyjazd do lokalnego Parku Naukowo-Przemysłowego.

Dokonywano także analizy potrzeb rynku pracy i badano losy absolwentów kierunku, adekwatnie do celów kształcenia i potrzeb wynikających z realizacji programu studiów i osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się. Dobrą praktyką jest również ciągły monitoring współpracy i doskonalenia oferty kształcenia z wykorzystaniem informacji dotyczących relacji i współpracy z otoczeniem. Przegląd i wnioski z tej współpracy służą poprawie jakości kształcenia i omawiane są na corocznym spotkaniu w ramach Rady kierunku.

Przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych biorą czynny udział w spotkaniach ze studentami. Przedkładają też swoje opinie i uwagi Dziekanowi Wydziału w kwestii oceny skuteczności form współpracy z podmiotami zewnętrznymi, jak i transferu wyników badań do praktyki zawodowej. Zmiany składu interesariuszy zachodzą wskutek okresowych przeglądów, prowadzonych przez Radę kierunku.

Przykładem współpracy są też okresowo organizowane spotkania z ww. interesariuszami zewnętrznymi, np. z okazji inauguracji roku akademickiego, konferencji, wystaw, a także spotkań okolicznościowych.

Na spotkaniach omawiane są plany studiów i przekazywane uwagi pracodawców dotyczące planu studiów, przy czym wskazywane są głównie te przedmioty, które są ich zdaniem najbardziej pożądane i mogą dać najlepsze efekty w przygotowaniu absolwentów do wejścia na rynek pracy. Źródłem informacji są również opinie, w których pracodawcy przekazują swoje uwagi dotyczące realizacji staży zawodowych.

Na podstawie dokonanej analizy dokumentacji toku studiów i przeprowadzonych konsultacji z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego należy uznać, że współpraca z tymi instytucjami ma charakter sformalizowany i przybiera różnorodne formy takie, jak: praktyki i staże zawodowe oraz wizyty studyjne.

Współpraca dotyczy także udziału przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w prowadzeniu zajęć dydaktycznych. Przyszli pracodawcy uczestniczą w dokonywaniu analiz potrzeb rynku pracy, adekwatnie do celów kształcenia i potrzeb wynikających z realizacji programu studiów oraz osiągania przez studentów efektów uczenia się.

Reasumując należy uznać, że na ocenianym kierunku studiów prowadzone są okresowe przeglądy współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do planu i programu studiów, obejmujące ocenę poprawności doboru instytucji współpracujących, skuteczności form współpracy i wpływu jej rezultatów na program studiów i doskonalenie jego realizacji. Sprawdza się osiąganie przez studentów efektów uczenia się i bada losy absolwentów (badania ankietowe), a wyniki tych przeglądów są wykorzystywane do rozwoju i doskonalenia współpracy, a w konsekwencji programu studiów.

Zalecenia dotyczące kryterium 6 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 6 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione.

Uzasadnienie

Prowadzona na kierunku geografia współpraca z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego, w tym z pracodawcami, ma charakter aktywny i sformalizowany. Na poziomie kierunku studiów działa Rada kierunku. Pracodawcy uczestniczą aktywnie w dokonywaniu analiz potrzeb rynku pracy, adekwatnie do celów kształcenia i potrzeb wynikających z realizacji programu studiów oraz osiągania przez studentów efektów uczenia się.

Współpraca z instytucjami otoczenia społeczno-gospodarczego jest prowadzona systematycznie i przybiera zróżnicowane formy (np. organizacji praktyk, wizyt studyjnych, udziału przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w prowadzeniu zajęć adekwatnie do celów kształcenia i potrzeb wynikających z realizacji programu studiów i osiągania przez studentów efektów uczenia się).

Prowadzone są okresowe przeglądy współpracy z otoczeniem społeczno-gospodarczym w odniesieniu do programu studiów, obejmujące ocenę poprawności doboru instytucji współpracujących, skuteczności form współpracy i ich wpływu na program studiów i doskonalenie jego realizacji.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 7. Warunki i sposoby podnoszenia stopnia umiędzynarodowienia procesu kształcenia na kierunku

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 7

Rodzaj, zakres i zasięg umiędzynarodowienia procesu kształcenia są zgodne z koncepcją i celami kształcenia na kierunku geografia. W Strategii Instytutu Geografii UKW (obecnie Wydziału Nauk Geograficznych) znajdują się zapisy odnośnie znaczenia wymiany międzynarodowej studentów i kadry badawczo-dydaktycznej. W programie zajęć studiów pierwszego stopnia nie przewidziano zajęć o charakterze merytorycznym prowadzonych w języku obcym. Kształceniu kompetencji językowych służą lektoraty. Na studiach drugiego stopnia studenci poszerzają swoje kompetencje językowe uczestnicząc z ćwiczeniach "język obcy specjalistyczny", prowadzonych po angielsku. Jakkolwiek Studenci kierunku geografia mogą uczestniczyć w zajęciach geograficznych w języku angielskim dedykowanym studentom odwiedzającym jednostkę w ramach programu Erasmus. Jednostkę regularnie odwiedzają naukowcy z zagranicy, geografowie bądź specjaliści pokrewnych dziedzin. W latach 2015-22 WNG gościł w ramach programu Erasmus+ 9 gości zagranicznych (niektórzy przyjeżdżali kilkakrotnie) z Włoch, Ukrainy, Finlandii, Bułgarii, Słowacji i Indii.

Możliwości rozwoju międzynarodowej aktywności nauczycieli akademickich i studentów związanej z kształceniem na kierunku są wystarczające. Studenci i pracownicy mogą korzystać z szerokiego wachlarza umów z uczelniami partnerskim UKW. W latach 2018-22 z wymiany w ramach programu Erasmus+ skorzystało 7 studentów geografii. Wyjeżdżali oni na Uniwersytet Udine (Włochy) i University of Oulu w Finlandii. W latach 2019-2022 w Wydziale Nauk Geograficznych gościło 21 studentów w ramach programu Erasmus+, powiązanych z modułami kierunku geografia. Oferta zajęć prowadzonych dla studentów objętych programem *Erasmus+* w języku angielskim obejmowała w roku 2021/22 5 kursów okresie lat 2016-2022 Instytut (obecnie Wydział) gościł 12 pracowników naukowo-dydaktycznych z zagranicznych uczelni. Pracownicy dydaktyczni i administracyjni Wydziału Nauk Geograficznych w okresie 2015-2022, 30-krotnie odwiedzili uczelnie partnerskie. Mobilność wirtualna, aczkolwiek potencjalnie możliwa, nie cieszy się zainteresowaniem studentów ani pracowników.

Komórką odpowiedzialną za współpracę międzynarodową na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego jest Biuro Współpracy Międzynarodowej natomiast w Jednostce powołano koordynatora ds. współpracy. Okresowe oceny prowadzone są poprzez ankiety ewaluacyjne, wypełniane po zakończeniu uczestnictwa w programie wymiany *Erasmus+* (poziom uniwersytecki) oraz dyskusje na poziomie Rady Kierunku (poziom dydaktyczny) i Rady Naukowej Instytutu (poziom organizacyjny).

Zalecenia dotyczące kryterium 7 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

Nie dotyczy.

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 7 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione.

Uzasadnienie

Uczelnia realizuje program umiędzynarodowienia procesu kształcenia dla studentów oraz umożliwia kontakty zagraniczne pracownikom naukowym. Podpisano szereg umów o wymianie akademickiej z partnerami zagranicznymi. Istnieje oferta kształcenia dla studentów zagranicznych oraz polskich w języku angielskim, co jest zgodne ze strategią umiędzynarodowienia kierunku.

Okresowe oceny stopnia umiędzynarodowienia kształcenia prowadzone są poprzez ankiety ewaluacyjne, wypełniane po zakończeniu uczestnictwa w programie wymiany *Erasmus+* (poziom uniwersytecki) oraz dyskusje na poziomie Rady Kierunku (poziom dydaktyczny) i Rady Naukowej Instytutu (poziom organizacyjny).

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 8. Wsparcie studentów w uczeniu się, rozwoju społecznym, naukowym lub zawodowym i wejściu na rynek pracy oraz rozwój i doskonalenie form wsparcia

Wsparcie w zakresie uczenia się oferowane jest studentom kierunku geografia Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy na wielu płaszczyznach i poprzez zróżnicowane formy. Studenci mają kontakt z osobami prowadzącymi zajęcia dydaktyczne w czasie poszczególnych jednostek dydaktycznych oraz przy okazji konsultacji. Studenci są poinformowani o czasie i miejscu konsultacji. Materiały z zajęć nie zawsze są przekazywane studentom, na co zwrócono uwagę w czasie spotkania z ZO. Rekomenduje się, aby prowadzący zajęcia podjęli działania, których celem będzie przygotowanie materiałów dla studentów, z których będą mogli korzystać w czasie samodzielnej nauki.

Od roku akademickiego 2020/2021 studenci obowiązkowo odbywają zajęcia wprowadzające, obejmujące tematycznie treści związane z organizacją studiów i etykietą na uczelni, BHP, szkolenie biblioteczne i szkolenia: w zakresie praw i obowiązków studenta, działań antydyskryminacyjnych oraz w zakresie planowania kariery zawodowej. Studenci kierunku geografia biorą udział w obowiązkowych zajęciach terenowych. Uczestnictwo w nich wiąże się z dodatkowymi kosztami, które nie są w pełni pokrywane przez Uczelnię. Studenci winni pokryć koszty przejazdu, częściowo kwaterunku w czasie zajęć oraz – w przypadku praktyk i zajęć terenowych – również koszty dodatkowego ubezpieczenia. Zalecenie ZO PKA w tej sprawie pojawiło się również po wizytacji w 2017 roku. Działania naprawcze nie są wystarczające.

Wszystkie roczniki mają wyznaczonego opiekuna roku, który pełni rolę łącznika między studentami a przedstawicielami władz uczelni. Uczelnia organizowała zajęcia wyrównawcze dla studentów I roku, które miały wyrównać różnice między studentami rozpoczynającymi naukę.

Studenci wyróżniający się mogą wnioskować o indywidualną organizację zajęć.

Studenci geografii mają możliwość rozwijania swoich zainteresowań. W Uczelni działa Chór Akademicki UKW, Klub Sportowy AZS UKW oraz Radio Uniwersyteckie, Akademickie Centrum Wolontariatu, Liga Akademicka oraz UKWizja.

Studenci z niepełnosprawnościami mogą liczyć na wsparcie Działu ds. Osób z Niepełnosprawnościami UKW. Dział podejmuje działania, których celem jest optymalizacja wsparcia, dostosowana do bieżących potrzeb zainteresowanych studentów, m.in. w postaci: wsparcia psychologicznego, osoby asystenta dla osób z niepełnosprawnościami ruchowymi, alternatywę dla zajęć wychowania fizycznego, możliwość digitalizacji materiałów dydaktycznych, osobne grupy lektoratów dla osób z niepełnosprawnością w zakresie słuchu. W Uczelni funkcjonuje Zrzeszenie Studentów Niepełnosprawnych.

W Uczelni funkcjonuje dobrze zorganizowany system zgłaszania i rozpatrywania wniosków i skarg. Pierwszą instancją stanowi opiekun roku, który w następnej kolejności – jeśli wniosek tego wymaga – kieruje się do organów uczelni lub samorządu. Studenci mają wiedzę na temat prawidłowych zachowań oraz wiedzą, do kogo powinni zgłosić zachowania patologiczne.

W UKW funkcjonuje Regulaminu nagród i wyróżnień dla studentów i absolwentów Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, w którym szczegółowo opisano rodzaje nagród oraz kryteria ich przyznania. Studenci kierunku geografia rozwijają się również w Studenckim Kole Naukowym „Geosfera”.

Za obsługę studiów odpowiada Biuro Obsługi Studentów (BOS). Biuro otwarte jest dla studentów od wtorku do piątku oraz w dni zjazdów studiów niestacjonarnych. Godziny otwarcia oraz przyjmowania interesariuszy są dostosowane do potrzeb studentów. Kontakt z pracownikami BOS możliwy jest również w formie zdalnej. Studenci mają dostęp do wzorów pism oraz procedur związanych z tokiem studiów oraz spraw, które można załatwić w BOS.

W Uczelni funkcjonuje Samorząd Studencki. Jego przedstawiciele uczestniczą w pracy Rady Kolegium oraz zaangażowani są w proces wyboru Dyrektora Kolegium. Samorząd opiniuje program studiów.

Studenci biorą udział w ankietyzacji. Mają okazję do wypowiedzenia się m.in. na temat jakości kształcenia, poszczególnych zajęć, ale również środowiska kształcenia oraz: tygodniowego planu zajęć, liczebności grup konwersatoryjnych, warunków odbywania zajęć (dostosowanie sal dydaktycznych do liczebności grup), wyposażenia sal w sprzęt i pomocy dydaktyczne, zabezpieczenia procesu kształcenia w zakresie dostępności zbiorów bibliotecznych oraz obsługa studentów przez dziekanat. Uzyskane informacje służą do podejmowania działań naprawczych lub modyfikacji, doskonalenia oferowanego wsparcia w określonym zakresie. Rekomenduje się podjęcie działań, których celem będzie zapoznanie studentów ocenianego kierunku o podejmowanych działaniach.

Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

(Ocenę realizacji zaleceń należy uwzględnić w ocenie spełnienia kryterium, mając na uwadze postanowienia ust. 4 pkt 2 zał. nr 3 do Statutu PKA)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 8 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	Stworzenie systemu umożliwiającego studentom oceny systemu wsparcia materialnego oraz motywacyjnego realizowanego na Wydziale. Można to realizować przez ankietyzację lub cykliczne otwarte spotkania z Dziekanem na ten temat.	W związku ze zmianami wynikającymi z zapisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz. U. 2018, poz. 1668), w skład rady kierunku wchodzi przedstawiciele studentów (na podstawie Regulaminu Rady kierunku (Zarządzenie Nr 19/2019/2020 Rektora Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego z dnia 29 października 2019 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Rady Kierunku w Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy), stąd też na bieżąco oceniają system wsparcia materialnego i motywacyjnego.	zalecenie zrealizowane
2.	Dodatkowo nagradzać i promować studentów, którzy biorą udział w studenckim ruchu naukowym albo działają na rzecz Jednostki.	System motywowania studentów do osiągania lepszych wyników w nauce obejmuje system nagród i wyróżnień (a) na poziomie uniwersytetu (regulowany Zarządzeniem Nr 1/2020/2021 Rektora UKW z dnia 1 października 2020 r. w sprawie nagród i wyróżnień dla studentów i absolwentów UKW), m.in. dla najlepszego studenta i absolwenta kierunku na Kolegium III, konkurs na najlepszą pracę dyplomową na kierunku na poziomie Kolegium III, oraz (b) na poziomie zewnętrznym możliwość, m.in. skierowania wniosku o przyznanie Nagrody Naukowej Prezydenta Miasta Bydgoszczy lub Stypendiów Prezydenta dla wyróżniających się studentów, skierowania wniosku o przyznanie stypendium Ministra Edukacji i Nauki. Równocześnie na poziomie Wydziału Nauk Geograficznych studenci zaangażowani w życie jednostki, biorący czynny udział w	zalecenie zrealizowane

		wydarzeniach organizowanych w Wydziale, są promowani i nagradzani przez Władzę Wydziału za pomocą wyróżnień i dyplomów.	
3	Uporządkowanie problemu ponoszenia przez studentów kosztów programowych zajęć terenowych.	Wysokość budżetu przeznaczona na realizację zajęć terenowych w danym roku obliczeniowym, wynika z Zarządzenia Rektora Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego. Dyrektor Kolegium rozdziela środki finansowe przeznaczone na realizację zajęć terenowych, według odpowiedniego algorytmu, tym samym w latach 2020-2022, na Instytut Geografii (obecnie Wydział Nauk Geograficznych przypada kwota 16642,00 zł, która w całości przeznaczana jest na dofinansowanie ćwiczeń terenowych zawartych w planach studiów, w tym: 2022 – 5 zajęć terenowych na kierunku Geografia; 2021 – 6 zajęć terenowych na kierunku Geografia; 2020 – 6 zajęć terenowych na kierunku Geografia. Dofinansowanie odbywa się na wniosek prowadzącego zajęcia, a część zajęć terenowych odbywa się bezkosztowo. Dokłada się starań, by zminimalizować wysokość kosztów ponoszonych przez studentów. Jednakże, w momencie braku systematycznego zwiększenia kosztów przeznaczanych na dofinansowanie zajęć terenowych, tworzy to problem z ich realizacją – studenci muszą pokrywać częściowo koszty z nimi związane.	zalecenie niezrealizowane

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 8 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo.

Uzasadnienie

Uczelnia prowadzi wsparcie w zakresie uczenia się oraz działalności naukowej i pozanaukowej. Studenci mają zapewniony kontakt z osobami prowadzącymi zajęcia w czasie ich trwania oraz w czasie wyznaczonych konsultacji. Mają możliwość ubiegania się o szereg zapomóg oraz stypendiów. Studenci wybitni oraz osoby w trudnej sytuacji życiowej mogą ubiegać się o indywidualizację programu studiów. W uczelni funkcjonuje Samorząd, który jest partnerem w rozmowach z władzami uczelni. Studenci zasiadają w organach zajmujących się jakością kształcenia. Studenci mają możliwość oceny form oferowanego wsparcia.

Wykaz nieprawidłowości skutkujących obniżeniem oceny kryterium:

1. Udział w części zajęć przewidzianych programem studiów wiąże się z koniecznością ponoszenia dodatkowych kosztów przez studentów.
2. Nie wdrożono odpowiednich działań naprawczych dotyczących zaleceń z poprzedniej wizytacji.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

1. Zaleca się podjęcie odpowiednich działań, których celem będzie zniwelowanie nieprawidłowości i zapewnienie studentom kierunku geografia możliwości uczestnictwa we wszystkich zajęciach przewidzianych programem studiów bez konieczności ponoszenia dodatkowych kosztów.
2. Należy wprowadzić skuteczne działania, celem zapobiegania powstaniu zdiagnozowanych nieprawidłowości w przyszłości.

Kryterium 9. Publiczny dostęp do informacji o programie studiów, warunkach jego realizacji i osiągniętych rezultatach

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 9

Dostęp do informacji o studiach jest zapewniony poprzez udostępnioną publicznie stronę internetową Wydziału Nauk Geograficznych (WNG). Strona ta gwarantuje łatwość zapoznania się z nią, bez ograniczeń związanych z miejscem, czasem, używanym przez odbiorców sprzętem i oprogramowaniem, w sposób umożliwiający nieskrępowane korzystanie przez osoby z niepełnosprawnością (umożliwia to w ramach usługi UserWay, m.in. zwiększenie kontrastu, powiększenie tekstu, zwiększanie odstępu między tekstami i podświetlanie linków).

Otwarty dostęp do informacji publicznej ma na celu skrócenie czasu pozyskania informacji przez różne grupy interesariuszy i jest jednym z wyznaczników skuteczności obiegu informacji w społeczeństwie.

Struktura treści zawartych na stronie internetowej WNG, prowadzącego kierunek studiów geografia, jest zaprojektowana w sposób umożliwiający łatwy dostęp do wszystkich niezbędnych informacji dla wszystkich grup interesariuszy (kandydaci, studenci, pracownicy, otoczenie społeczno-gospodarcze), a także wyposażona jest w odpowiednie narzędzia dla osób z niepełnosprawnościami – m.in. w deklarację dostępności. Szczegółowe informacje dotyczące procedur związanych z tokiem studiów (m.in. aktualności dydaktyczne, dyżury dla studentów, kontakt do opiekunów roczników, realizacja

praktyk zawodowych, zasady dyplomowania, międzynarodowej wymiany studenckiej Erasmus+, zerowej sesji egzaminacyjnej, indywidualnej organizacji studiów, wyników ewaluacyjnych, planu studiów) znajdują się na stronach internetowych Kolegium III i Wydziału Nauk Geograficznych.

Analiza treści strony internetowej WNG wskazuje, że znajdują się tam informacje dotyczące: celu kształcenia, kompetencji oczekiwanych od kandydatów na studia, warunków przyjęcia na studia i kryteriów kwalifikacji kandydatów. Zamieszczony jest tam także terminarz procesu przyjęć na studia, program studiów, w tym efekty uczenia się, opis procesu nauczania i uczenia się oraz jego organizacji. Ponadto zamieszczono tam charakterystykę systemu weryfikacji i oceniania efektów uczenia się, w tym uznawania efektów uczenia się uzyskanych w systemie szkolnictwa wyższego, jak również przyznawane kwalifikacje i tytuły zawodowe, charakterystykę warunków studiowania i wsparcia w procesie uczenia się.

Znajdują się tam (na bieżąco aktualizowane) informacje ważne z punktu widzenia procesu dydaktycznego i organizacyjnego Instytutu, w szczególności dotyczące działalności całej wspólnoty akademickiej Wydziału, m.in. informacje o aktualnych konferencjach, działalności studenckiego koła naukowego, organizowanych konkursach i dodatkowych wykładach.

Równie ważnymi kanałami informacyjnymi są obecnie media społecznościowe Wydziału Nauk Geograficznych, które umożliwiają możliwie najszybsze przekazywanie informacji społeczności akademickiej, w tym dzięki usługom informacyjnym na portalach: Facebook i Instagram.

Prowadzone jest aktywne monitorowanie aktualności, rzetelności, zrozumiałości, kompleksowości informacji o studiach oraz jej zgodności z potrzebami różnych grup odbiorców (kandydatów na studia, studentów, pracodawców), w tym w zakresie oczekiwanej przez odbiorców szczegółowości informacji.

Ruch (liczba wejść) na stronie internetowej Wydziału oraz w mediach społecznościowych jest okresowo monitorowany, w celu analiz kompleksowości przekazywanych informacji, w tym pod kątem procesu rekrutacji.

Działania mające na celu zapewnienie dostępu do informacji wszystkim grupom interesariuszy są systematycznie monitorowane, a pozyskiwane przez nich informacje są aktualne oraz rzetelnie i zrozumiale opracowane (dotyczy m.in. kompleksowości informacji o studiach oraz jej zgodności z potrzebami różnych grup odbiorców), co znalazło odzwierciedlenie w opiniach studentów. Przeprowadzane analizy dotyczą zarówno zakresu oczekiwanej przez odbiorców szczegółowości udostępnianych informacji, jak i sposobu jej prezentacji. Wyniki monitorowania są wykorzystywane do doskonalenia dostępności i jakości informacji o studiach.

Opracowany i funkcjonujący system upubliczniania informacji pozwala na łatwy przepływ informacji i podjęcie działań doskonalących jakość dostępu do tych informacji.

Dzięki sprawnemu stosowaniu licznych kanałów komunikacyjnych z kandydatami, studentami oraz pracownikami zapewniono pełen dostęp do informacji na temat ocenianego kierunku, obejmujących proces rekrutacji, organizację studiów i wsparcie studentów.

Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

(Ocenę realizacji zaleceń należy uwzględnić w ocenie spełnienia kryterium, mając na uwadze postanowienia ust. 4 pkt 2 zał. nr 3 do Statutu PKA)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 9 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	Zaleca się poprawę działań informacyjnych polegających m.in. na zwiększeniu zakresu przekazywanych informacji poprzez dostosowanie ich do potrzeb wszystkich grup interesariuszy, tj. kandydatów na studia, studentów, przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego, zaleca się też zamieszczenie na stronie internetowej Wydziału informacji i materiałów związanych z systemem zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia.	Mając na uwadze istotę szybkiej komunikacji z kandydatami, studentami i otoczeniem społeczno-gospodarczym, w oparciu o narzędzia dostępne na Uniwersytecie działania informacyjne z wszystkimi grupami interesariuszy odbywają się za pomocą: - dla kandydatów na studia: - strona internetowa Wydziału Nauk Geograficznych, - systemy rekrutacyjne: http://rekrutacja.ukw.edu.pl/, https://irka.ukw.edu.pl/pl/, - media społecznościowe: Facebook: https://www.facebook.com/WNGUKW, Instagram: https://www.instagram.com/wngukw/; - dla studentów: - strona internetowa Wydziału Nauk Geograficznych, - systemy rekrutacyjne: http://rekrutacja.ukw.edu.pl/, https://irka.ukw.edu.pl/pl/, - media społecznościowe: Facebook: https://www.facebook.com/WNGUKW, Instagram: https://www.instagram.com/WNGUKW/; - system USOSweb, umożliwiający m.in. przesyłanie poczty USOSmail, informacje profilowe; - w formie e-learningu, z wykorzystaniem platformy Moodle, zgodnie z z Uchwałą Senatu Nr 52/2017/2018 z dnia 27 lutego 2018 r.; - w czasie pandemii, regulowanym odpowiednimi zarządzeniami Rektora UKW (patrz pkt. 10 raportu samooceny) z wykorzystaniem narzędzi MS-Teams, m.in. zespołu, czat, zadania, etc.	zalecenie zrealizowane

		- dla przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego: - strona internetowa Wydziału Nauk Geograficznych, - strona internetowa Centrum Transferu Technologii i Innowacji UKW. Ponadto, informację i materiały związane z Systemem Zapewnienia Jakości Kształcenia, zgodnie z zapisami zarządzenia Rektora UKW Nr 41/2020/2021 z dnia 10 stycznia 2021 r., udostępniane są członkom rady kierunku, tym samym interesariuszom zewnętrznym i wewnętrznym, procedury dostępne są na stronie internetowej jednostki Wydziału Nauk Geograficznych w zakładce Jakość kształcenia, oraz na stronie Kolegium III w zakładce Ankietyzacja.	
2.	Zaleca się stworzenie narzędzi pozwalających studentom na ocenę udostępniania informacji o programie i procesie kształcenia.	W latach 2017-2018 powołano na Wydziale Kultury Fizycznej, Zdrowia i Turystyki (w ramach którego funkcjonował kierunek geografia) Zespół zadaniowy ds. monitorowania satysfakcji studentów z dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia W związku ze zmianami wynikającymi z zapisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce z dnia 20 lipca 2018 r. (Dz. U. 2018, poz. 1668), w skład rady kierunku wchodzi przedstawiciele studentów (na podstawie Regulaminu Rady kierunku (Zarządzenie Nr 19/2019/2020 Rektora Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego z dnia 29 października 2019 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Rady Kierunku w Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy), stąd też na bieżąco oceniają program i proces kształcenia.	zalecenie zrealizowane

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 9 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione.

Uzasadnienie

Informacja o studiach jest dostępna publicznie w sposób pozwalający na zapoznanie się z nią w sposób umożliwiający łatwy dostęp do wszystkich niezbędnych informacji dla wszystkich grup interesariuszy. Wykorzystywane narzędzia i systemy dostępu do informacji umożliwiają nieskrępowane korzystanie z nich osobom z niepełnosprawnościami, będących członkami społeczności akademickiej.

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

Brak.

Kryterium 10. Polityka jakości, projektowanie, zatwierdzanie, monitorowanie, przegląd i doskonalenie programu studiów

Analiza stanu faktycznego i ocena spełnienia kryterium 10

Na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy funkcjonuje System Zapewnienia Jakości Kształcenia, zgodnie z zapisami stosownego zarządzenia Rektora UKW. Kluczowymi ogniwami systemu w zakresie zapewnienia jakości kształcenia są: Rektor Uniwersytetu, Prorektor ds. Studenckich i Jakości Kształcenia, Pełnomocnik rektora ds. jakości kształcenia, Uniwersytecka Rada ds. Kształcenia, Rady Kolegium, Rada Kierunku, która bezpośrednio dba o monitorowanie i ewaluację jakości kształcenia na kierunku geografia. W ramach funkcjonowania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia na kierunku geografia podejmowane są działania mające na celu doskonalenie jakości kształcenia np. hospitacje zajęć, nadzór nad odbywaniem praktyk zawodowych, monitorowanie procesu dyplomowania, stosowanie procedury antyplagiatowej, a także weryfikację efektów uczenia się. Za rzetelne osiągnięcie efektów uczenia się przypisanych do poszczególnych zajęć i grup zajęć realizowanych w ramach planu studiów oraz ich dokumentowanie odpowiedzialni są wyznaczeni koordynatorzy zajęć i grup zajęć. Modyfikowanie treści programowych, efektów uczenia się, czy planu studiów są indywidualnie analizowane w ramach spotkań Rady kierunku i odpowiednio dokumentowane. Ponadto Rada kierunku systematycznie monitoruje karty zajęć i grup zajęć, pod kątem skuteczności osiągania i oceny wyznaczonych efektów uczenia się. Obsadę zajęć dydaktycznych na kierunku geografia, ustala Zastępca Dyrektora ds. Kształcenia (obecnie prodziekan ds. kształcenia) z uwzględnieniem kompetencji wynikających z zapisów Regulaminu studiów, zgodnie z ustawowymi regulacjami i kompetencjami kadry pracowników badawczo-dydaktycznych oraz dydaktycznych, zgodnie z profilem praktycznym. W etap ten zaangażowana jest również Rada kierunku, wskazując propozycje do obsady zajęć na dany rok akademicki. Cały proces, zgodnie z kompetencjami, nadzoruje Dyrektor Kolegium III. Pomimo precyzyjnego określenia na Uczelni kompetencji i wielu procedur w zakresie nadzoru merytorycznego, administracyjnego i organizacyjnego nad kierunkiem studiów, wystąpiły na kierunku geografia przypadki nieprawidłowych rozwiązań w zakresie opracowania koncepcji kształcenia i programu studiów oraz organizacji kształcenia (np. brak precyzji w określeniu kierunkowych efektów uczenia się odpowiadających poziomowi 6 PRK oraz brak działań doskonalących

w zakresie procesu dyplomowania), co świadczy pośrednio również o niedomaganiach systemu zapewnienia jakości w ramach ocenianego kierunku geografia.

Zatwierdzanie, zmiany oraz wycofanie programu studiów dokonywane jest w sposób formalny, w oparciu o oficjalnie przyjętą i stosowaną procedurę wynikającą z obowiązującego stosownego zarządzenia Rektora Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego.

W realizacji i projektowaniu programu studiów na kierunku geografia uwzględnia się innowacje dydaktyczne i osiągnięcia nowoczesnej dydaktyki akademickiej, współczesną technologię informacyjno-komunikacyjną (np. uczelnianą platformę zdalnego nauczania), włącznie z narzędziami i technikami kształcenia na odległość (głównie z wykorzystaniem programów, aplikacji komputerowych i narzędzi np. pozauczelnianych platform zdalnego nauczania), opartymi przede wszystkim na funkcjonowaniu sieci internetowej, aczkolwiek zajęcia prowadzone są stacjonarnie. Analizowana jest specyfika zajęć zdalnych, z uwzględnieniem ich prowadzenia jako alternatywy dla zajęć prowadzonych w bezpośredniej formie, a formułowane uwagi służą do wprowadzenia zmian w organizacji procesu dydaktycznego oraz wprowadzania określonych narzędzi informatycznych stosowanych w Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego – są to działania mające cechy przedsięwzięć projektowanych długofalowo.

Przyjęcie na studia odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte warunki i kryteria kwalifikacji kandydatów na studia. Warunki i kryteria kwalifikacji kandydatów na studia są czytelne, także w zakresie potwierdzania efektów uczenia się osiągniętych poza systemem szkolnictwa wyższego (dotychczas nie zidentyfikowano wniosku od osoby ubiegającej się o przyjęcie na studia na kierunku geografia według trybu potwierdzenia efektów uczenia się osiągniętych poza systemem studiów) i innej uczelni.

Uczelnia posiada zbiór procedur w zakresie monitorowania, przeglądu i doskonalenia programu studiów. Monitorowanie i okresowe przeglądy programu studiów na kierunku geografia obejmują: warunki realizacji procesu kształcenia (w tym organizację i warunki prowadzenia zajęć dydaktycznych), warunki i tryb oraz wyniki rekrutacji na studia, przegląd karier zawodowych absolwentów w celu doskonalenia procesu kształcenia, opinie pracodawców na temat tworzenia i doskonalenia programu studiów, weryfikację osiągniętych efektów uczenia się, analizę zakładanych i osiągniętych efektów uczenia się osiągniętych w ramach praktyk zawodowych, poziom kompetencji nauczycieli akademickich realizujących proces kształcenia we wszystkich jego formach. Analizie podlegają w różnym zakresie informacje odnośnie: liczby godzin zajęć i grup zajęć, efektów uczenia się i stopnia ich osiągania przez studentów (w tym wyniki i stopień osiągnięcia efektów uczenia się nabywanych przez studentów w wyniku kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość w okresie pandemii COVID-19), zgodności efektów uczenia się z potrzebami otoczenia społeczno-gospodarczego, treści programowych w ramach zajęć i grup zajęć, liczebności godzin i punktów ECTS, form realizacji zajęć, metod kształcenia (w tym metody kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość np. w okresie pandemii COVID-19), metod weryfikacji i oceny efektów uczenia się (w tym stosowane w kształceniu w wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość np. w okresie pandemii COVID-19), miejsca zajęć i grup zajęć w programie studiów, wprowadzania oferty nowych zajęć i grup zajęć, wyników oceny praktyk zawodowych (w tym realizowane z wykorzystaniem narzędzi pracy zdalnej) i wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów. Monitorowanie i okresowe przeglądy programu studiów na kierunku geografia realizowane są za pomocą następujących narzędzi: kwestionariusze ankiet, dokumentacja efektów uczenia się i ich weryfikacji,

sprawozdania i protokoły z konsultacji z podmiotami wewnętrznymi i zewnętrznymi. Z kolei bieżące monitorowanie sprowadza się głównie do reagowania na uwagi zgłaszane przez studentów odnoszące się do realizacji zajęć dydaktycznych, zabieganie o odpowiedni poziom infrastruktury oraz dostępność literatury podstawowej i uzupełniającej.

W systematycznej ocenie programu studiów uwzględnia się wskaźniki ilościowe postępów oraz niepowodzeń studentów w uczeniu się i osiąganiu efektów uczenia się, np. wyniki oceny osiąganych przez studentów efektów uczenia się poprzez różne formy egzaminów i zaliczeń, wyniki oceny prac etapowych i dyplomowych, wyniki analizy ankiet studenckich. W ocenie programu studiów z różną efektywnością wykorzystuje się wyniki studenckich ocen jakości kształcenia na kierunku, które odnoszą się do: metod kształcenia stosowanych na kierunku, dogodności i organizacji rozkładu zajęć w tygodniu, trafności przyporządkowania punktacji ECTS do zajęć, realizacji procesu kształcenia na kierunku, procesu przygotowania studentów do prowadzenia badań, ewentualnych zmian w kształceniu na kierunku oraz dobrych wzorców dydaktycznych wartych propagowania.

Systematyczne oceny programu studiów prowadzone są z wykorzystaniem informacji od interesariuszy wewnętrznych (np. kadry prowadzącej kształcenie, studentów kierunku) i interesariuszy zewnętrznych (pracodawców, absolwentów). Interesariusze zewnętrzni wpływają na doskonalenie programu studiów poprzez uwagi do przekazywanego im do zaopiniowania programu kształcenia. Interesariusze zewnętrzni opiniują program kształcenia, uwzględniając odniesienia do potrzeb rynku pracy w momencie zmian w planach studiów. Podstawowym narzędziem jest sprawozdanie z funkcjonowania systemu zapewniania jakości kształcenia dla kierunku, bazujące na informacjach wpływających m.in. od: studentów, opiekunów roczników, prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku, a także rady kierunku (z udziałem interesariuszy zewnętrznych), przygotowującej sprawozdanie. Uwzględnia ono następujące składowe: program studiów i standardy kształcenia, kadra dydaktyczna i naukowa, infrastruktura wykorzystywana do realizacji programu studiów, współpraca z otoczeniem społeczno-gospodarczym, umiędzynarodowienie procesu kształcenia, wsparcie studentów w procesie uczenia się. Niezbędną dokumentację w tym zakresie gromadzi Rada kierunku. Interesariusze wewnętrzni, do których zalicza się Samorząd Studencki, studentów, pracowników, Radę Kolegium oraz Uniwersytecką Radę ds. Kształcenia, również uczestniczą w opiniowaniu zmian w programie kształcenia.

Wyniki z systematycznej oceny programu studiów na kierunku geografia są wykorzystywane w doskonaleniu tego programu. Sprawy dotyczące ewentualnych zmian w programach studiów (także pod względem kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, najnowszych osiągnięć dydaktycznych oraz nowoczesnej technologii edukacyjnej), znajdują odzwierciedlenie w implementacji nowych rozwiązań w zakresie doskonalenia programu studiów (m.in. przez doraźne zarządzenia w okresie pandemii).

Polska Komisja Akredytacyjna jest jedynym podmiotem prowadzącym cykliczną zewnętrzną ocenę jakości kształcenia na kierunku geografia. Bieżąca ocena jakości kształcenia na kierunku geografia jest realizowana przez PKA po upływie pięciu lat od poprzedniej oceny programowej przeprowadzonej w 2017 roku, a wyniki tej oceny są dość efektywnie wykorzystywane w doskonaleniu jakości kształcenia na tym kierunku.

Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione w uchwale Prezydium PKA w sprawie oceny programowej na kierunku studiów, która poprzedziła bieżącą ocenę (jeśli dotyczy)

(Ocenę realizacji zaleceń należy uwzględnić w ocenie spełnienia kryterium, mając na uwadze postanowienia ust. 4 pkt 2 zał. nr 3 do Statutu PKA)

Lp.	Zalecenia dotyczące kryterium 10 wymienione we wskazanej wyżej uchwale Prezydium PKA	Opis realizacji zalecenia	Ocena realizacji zalecenia (zalecenie zrealizowane / zalecenie niezrealizowane)
1.	Zaleca się wprowadzenie zmian w zakresie przeprowadzania egzaminów dyplomowych na studiach pierwszego stopnia, zwłaszcza na studiach drugiego stopnia, wedle których udział pracownika samodzielnego w charakterze recenzenta powinien być standardem w sytuacji opieki nad pracą powierzoną pracownikowi ze stopniem naukowym doktora, niezależnie od stopnia i tytułu naukowego przewodniczącego komisji egzaminacyjnej.	Procedura przeprowadzenia egzaminu dyplomowego ustalona jest w Regulaminie studiów UKW. Zgodnie z kompetencjami wynikającymi z Regulaminu Rady kierunku (Zarządzenie Nr 19/2019/2020 Rektora Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego z dnia 29 października 2019 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu Rady Kierunku w Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy – par. 3, pkt. 2.3), Rada „...nadzoruje prawidłowy dobór promotorów i recenzentów.” Rada kierunku, w zakresie przeprowadzania egzaminów dyplomowych na studiach pierwszego stopnia, a zwłaszcza na studiach drugiego stopnia, kieruje się zasadą, że udział pracownika samodzielnego w charakterze recenzenta jest standardem w sytuacji, gdy opiekę nad pracą powierzono pracownikowi ze stopniem naukowym doktora. Wyjątek jest możliwy, tylko gdy tematyka realizowanej pracy dyplomowej nie pokrywa się z zakresem kompetencji pracowników samodzielnych, wówczas warunkowo dopuszcza się możliwość wykonania recenzji przez pracownika ze stopniem doktora.	zalecenie zrealizowane
2.	Zaleca się zamieszczanie w rocznych sprawozdaniach	Na UKW w Bydgoszczy funkcjonuje System Zapewnienia Jakości	zalecenie zrealizowane

	związanych z zapewnieniem jakości kształcenia na Wydziale rekomendacji działań naprawczych na kolejny rok akademicki oraz informacji o realizacji zmian dokonywanych w odniesieniu do zaleceń sformułowanych w poprzednim roku akademickim.	Kształcenia, zgodnie z zapisami zarządzenia Rektora UKW Nr 41/2020/2021 z dnia 10 stycznia 2021 r., w ramach którego w rocznych sprawozdaniach z funkcjonowania systemu zawarto m.in. punkty odnoszące się do: realizacji rekomendacji z poprzedniego roku akademickiego oraz wnioski i rekomendacje. Zgodnie z zapisami ww. zarządzenia „Sprawozdania dotyczące funkcjonowania Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia w podstawowych jednostkach organizacyjnych przygotowywane są przez zastępców kierowników ds. kształcenia i przedkładane dyrektorowi kolegium do 30 listopada każdego roku.” Po czym „Dyrektor kolegium przygotowuje syntetyczne coroczne sprawozdania dotyczące ewaluacji jakości kształcenia oraz funkcjonowania Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia i przedkłada je radzie kolegium w terminie do 31 stycznia.” Na końcowym etapie „Uniwersytecka rada ds. kształcenia przyjmuje sprawozdania dotyczące funkcjonowania Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia od dyrektorów kolegiów na posiedzeniu w lutym/marcu i przedkłada je rektorowi.”	
--	--	---	--

Propozycja oceny stopnia spełnienia kryterium 10 (kryterium spełnione/ kryterium spełnione częściowo/ kryterium niespełnione)

Kryterium spełnione częściowo.

Uzasadnienie

Nadzór nad kierunkiem geografia jest zapewniony według jasno określonych kompetencji, podobnie jak wewnętrzny system zapewnienia jakości oparty jest o zasady określone w stosownych przepisach, a mimo to wystąpiły przypadki nieprawidłowości np. brak precyzji w definiowaniu kierunkowych

efektów uczenia się, brak działań doskonalących w zakresie procesu dyplomowania. Zostały formalnie przyjęte i są stosowane zasady projektowania, zatwierdzania i zmiany programu studiów. Przyjęcie na studia odbywa się w oparciu o formalnie przyjęte warunki i kryteria kwalifikacji kandydatów na studia. Oceny programu studiów, oparte o wyniki analizy danych i informacji, z udziałem interesariuszy wewnętrznych (w tym studentów) oraz interesariuszy zewnętrznych, przekładają się na doskonalenie jakości kształcenia. Uczelnia konsultuje swój program z interesariuszami zewnętrznymi, co umożliwia jej podejmowanie działań doskonalących w ramach kierunku geografia. Jakość kształcenia na kierunku podlega zewnętrznej ocenie po upływie pięciu lat od poprzedniej oceny programowej przeprowadzonej w 2017 roku przez Polską Komisję Akredytacyjną.

Wykaz nieprawidłowości będących podstawą obniżenia oceny kryterium:

1. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia nie funkcjonuje prawidłowo (w szczególności jego ogniwa odpowiedzialne za definiowanie kierunkowych efektów uczenia się oraz doskonalenie procesu dyplomowania).

Dobre praktyki, w tym mogące stanowić podstawę przyznania uczelni Certyfikatu Doskonałości Kształcenia

Brak.

Zalecenia

1. Zaleca się zapewnienie pełnej sprawności i skuteczności funkcjonowania wszystkich ogniów wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia (w szczególności odpowiedzialnych za definiowanie kierunkowych efektów uczenia się oraz doskonalenie procesu dyplomowania), a także podjęcie działań naprawczych zapobiegających powstawaniu nieprawidłowości w przyszłości.